Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра фінансів

ДИПЛОМНА РОБОТА

ОР – бакалавр

на тему: **«Управління доходами банку»**

Виконала: студентка IV курсу, групи ФБС(з)-41
спеціальності:
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Гоголь Юлія Миколаївна

Керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів
Мацьків В.В.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри менеджменту і маркетингу
Щурпа С.Я.

Івано-Франківськ – 2024

Зміст

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1 5
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ 5
1.1. Сутність, види та порядок формування доходів банку 5
1.2. Інформаційне забезпечення управління доходами банку 11
1.3. Система управління доходами банку 16
РОЗДІЛ 2 23
АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК» 23
2.1. Роль АТ КБ «ПриватБанк» у функціонуванні банківської системи України 23
2.2. Аналіз основних фінансових показників АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр. 34
2.3. Особливості формування доходів АТ КБ «ПриватБанк» 46
РОЗДІЛ 3 55
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ БАНКУ 55
3.1. Проблеми управління доходами банків в Україні в умовах війни 55
3.2. Перспективні напрямки зростання прибутку та рентабельності банку 57
ВИСНОВКИ 61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 65
Додатки 70

ВСТУП

Основою стабільності та розвитку будь-якої економіки є добре налагоджена банківська система, яка взаємодіє з ринковою структурою, забезпечуючи потік капіталу. Важливим показником ефективності банку є його дохід. В умовах значних змін на фінансовому ринку України роль доходу банку стає ще більш важливою для його стабільності та прибутковості. Управління доходами банку, засноване на ефективному плануванні, аналізі, стратегічних рішеннях та контролі, відіграє ключову роль у його оптимізації та досягненні фінансових цілей. Таким чином, дослідження системи управління доходами банку є актуальним та обґрунтованим для кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження системи управління доходами в АТ КБ «ПриватБанк» та розробка шляхів її вдосконалення.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання:

– визначити сутність, види та порядок формування доходів банку;

–дослідити інформаційне забезпечення управління доходами банку;

– розглянути систему управління доходами банку;

– дослідити роль АТ КБ «ПриватБанк» у функціонуванні банківської системи України;

– проаналізувати основні фінансові показники АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.;

– визначити особливості формування доходів АТ КБ «ПриватБанк»;

– розглянути проблеми управління доходами банків в Україні в умовах війни;

–визначити перспективні напрямки зростання прибутку та рентабельності банку.

Об’єктом дослідження є процес управління доходами в АТ КБ «ПриватБанк». Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти управління доходами банку.

У процесі написання кваліфікаційної роботи були використані такі

методи дослідження: аналізу та синтезу, які застосовувалися для вивчення компонентів системи управління доходами банку; порівняння, що дозволило аналізувати різні наукові підходи до визначення понять «дохід банку» та «управління доходом», а також класифікаційні ознаки і види доходу банку; узагальнення, яке використовувалося для інтеграції різних підходів до визначення методів аналізу, планування та контролю в системі управління доходами банку; групування, застосовуване при класифікації активів і пасивів банку; горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу, що використовувалися для дослідження фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»; табличного та графічного зображення даних, яке забезпечувало наочне представлення фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».

Джерелами інформації для дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банків, зокрема закони України, інструкції та постанови НБУ; статті вчених-економістів у спеціалізованих економічних виданнях; матеріали науково-практичних конференцій та семінарів з питань управління доходами банку; фінансова та статистична звітність АТ КБ «ПриватБанк»; внутрішні нормативні документи банку.

Структура бакалаврської кваліфікаційної роботи складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальна кількість сторінок роботи становить 65, на яких розміщено 15 таблиць, 9 рисунків і 2 додатки. Список літератури включає 48 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність, види та порядок формування доходів банку

Однією з основних цілей діяльності банків є забезпечення прибутковості, що виступає джерелом виплати дивідендів акціонерам, формування банківських фондів та покращення добробуту працівників. Формування прибутку банку зумовлене специфікою його діяльності, спектром здійснюваних операцій та системою бухгалтерського обліку. Згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та звітності, кінцевим фінансовим результатом банківської діяльності є чистий прибуток, що являє собою дохід, залишений після покриття всіх загальнобанківських витрат, податкових платежів та відрахувань до фондів.

Прибуток банку має надзвичайно важливе значення. Адекватний рівень прибутковості необхідний для залучення нового капіталу, що сприяє збільшенню обсягів та покращенню якості наданих послуг. Прибуток також стимулює керівництво банку до розширення та вдосконалення діяльності, зниження витрат та розвитку банківських технологій. Відтак, основним показником оцінки діяльності банку є прибуток. Найважливішим фактором, що впливає на розмір усіх видів банківського прибутку, є величина доходу, отриманого від операційної діяльності [6, с.174].

Доходи банківської установи є основою розвитку її діяльності, забезпечуючи вирішення таких завдань: основна частина доходів банку спрямовується на покриття витрат, пов'язаних із здійсненням банківських операцій, що забезпечує самоокупність банку; частина доходу є джерелом формування чистого прибутку, завдяки якому банк створює фонди та резерви для подальшого розвитку і зниження ризиків. Виконання цього завдання сприяє

довгостроковому розвитку банку та забезпечує самофінансування його діяльності протягом тривалого часу.

Сутність і види доходів банку слід розглядати з економічної та бухгалтерської точок зору. З економічної точки зору, дохід – це кошти, які банк отримує в результаті своєї діяльності. У міжнародній практиці дохід визначається як валові надходження грошових коштів та інших засобів, що виникають у процесі звичайної господарської діяльності підприємства від продажу продукції, надання послуг і використання ресурсів підприємства іншими суб'єктами господарювання (проценти, дивіденди тощо).

Згідно з правилами бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, доходи – це збільшення економічної вигоди у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу, за винятком збільшення капіталу за рахунок акціонерних внесків. Таким чином, дохід банку є сумою грошових та інших коштів, отриманих банком у результаті його діяльності та використання його ресурсів іншими підприємствами.

У сфері управління доходами виникає важливе питання – класифікація доходів. У таблиці 1.1 наведено класифікацію окремих видів доходів банку, проте варто відзначити, що може існувати значна кількість класифікаційних ознак та видів банківських доходів.

Згідно з джерелом [39], доходи банку розподіляються на процентні та непроцентні. Процентний дохід − це винагорода за використання грошових коштів або їх еквівалентів протягом певного періоду часу, що складається з наступних складових:

- процентів за депозитами, кредитами та іншими фінансовими інструментами, включаючи боргові цінні папери з фіксованим доходом, який можна розрахувати;
- доходів у формі амортизації дисконту (премії) за цінними паперами;
- комісійних доходів, які за своєю природою належать до процентного доходу, тобто доходи, що можна розрахувати виходячи зі суми

боргу за певний період.

Таблиця 1.1

Класифікація окремих видів доходів банку [39].

Ознака	Види
Відображення доходів у фінансовій звітності	Доходи від операційної діяльності Доходи від фінансової діяльності Доходи від інвестиційної діяльності
Джерело доходів	Процентні Непроцентні
Місце виникнення доходів	За підрозділами За філіями За центрами фінансової відповідальності За клієнтами
Приналежність доходів	За видами операцій За продуктами За інструментами За портфелями
Якість доходів	Адекватні Випадкові Авантюрні
Частота отримання доходів	Стандартні Невизначені
Гарантія отримання доходів	Готівка Рахунки Цінні папери Матеріальні об’єкти

Аналіз процентних доходів створює можливість визначити, які саме фактори в основному призводять до їх отримання: зміни у ціні наданих кредитів, використання ресурсів на поточних рахунках клієнтів або обидва ці чинники одночасно. Зростання цих показників має позитивний вплив на збільшення доходів банку, за умови виконання вимог щодо ліквідності банківських активів.

До непроцентних доходів входять всі інші види доходів, крім

процентних, такі як комісійні, доходи від дивідендів, від операцій з іноземною валютою та іншими валютними цінностями, інші доходи.

Для ефективного управління доходами важливо їх класифікувати за такими ознаками:

а) за місцем виникнення: доходи групуються за підрозділами, відділеннями, філіями або центрами фінансової відповідальності;

б) за приналежністю: доходи групуються за клієнтами, видами операцій, продуктами, інструментами і портфелями.

Групування доходів за місцем виникнення є необхідним для планування, контролю та визначення загального фінансового результату підрозділу або для аналізу ефективності роботи підрозділів.

Аналіз доходів за приналежністю, зокрема до клієнтів або окремих банківських операцій, дозволяє виявити шляхи та методи їх оптимізації, що сприяє економії ресурсів банку та більш ефективному їх використанню.

Незважаючи на важливість підвищення кількісних показників, управління доходами банку надзвичайно важливе, і воно базується на встановленні пріоритетів управлінських рішень, спрямованих на прибутковість банку. За якістю доходи можуть бути розділені на такі категорії [9]:

а) адекватні − найвищої якості, які отримуються від основних видів банківської діяльності, таких як процентна та безпроцентна, комісійно-посередницька, а також ресурсо- та інтелектуально-місткі доходи;

б) випадкові − меншої якості, до яких належать надзвичайні доходи, такі як погашення списаної заборгованості, спекулятивні надходження від валютного арбітражу та короткострокових операцій з цінними паперами, нараховані штрафи, пені та інші фінансові санкції, а також продаж майна;

в) авантюрні − найнижчої якості або практично невиправдані доходи, отримані банком у разі порушення договірних паритетів, недостатньої системи оплати комісійних витрат (у відсотках від суми платежу).

Крім того, банківські доходи можна класифікувати за наступними ознаками:

– За джерелами отримання (від підприємницьких структур, населення).

– За частотою отримання (стандартні, невизначені).

– За гарантією отримання (готівка, рахунки, цінні папери, матеріальні об’єкти).

– За строками отримання (інвестиційний часовий ефект).

Усі банківські доходи також можна поділити на постійні та змінні. Постійні доходи − це доходи за певний період часу, розмір яких не змінюється від зміни обсягу розміщених коштів [13].

Постійні доходи банку включають у себе такі складові як доходи від розрахунково-касового обслуговування, прибутки траст-відділів, комісійні збори, суми штрафів та пеней, а також інші операційні нарахування за послуги та інші доходи. При цьому загальна сума постійних доходів залишається незмінною при зміні обсягу інвестованих коштів. Однак, збільшення обсягу розміщених коштів призводить до зменшення суми постійних доходів на одиницю розміщених коштів, тоді як їх зниження має зворотній ефект, збільшуючи відповідну суму.

З іншого боку, змінні доходи банку − це ті доходи, які змінюються пропорційно зміні обсягу розміщених коштів. Сюди входять проценти та збори за надані кредити, відсотки за вкладами в інших банках, а також проценти за облігаціями підприємств.

Розглядаючи вищезазначене, важливо розглядати доходи банку як складну та многогранну економічну систему, що взаємодіє з різноманітними факторами. У своїй спрощеній формі, функція доходу може бути представлена у наступному вигляді:

$$R' = d + k * y, \tag{1.1}$$

де R’ – обсяг загальних доходів;

d – обсяг постійних доходів;

k – середня вітсоткова ставка за розміщеними коштами;

у – обсяг розміщених коштів.

Можна розрізнити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на діяльність банку. До внутрішніх належать ті, що залежать від самого банку та відображають різні аспекти його роботи. Серед них можна виділити:

а) якість управління персоналом, яка включає підвищення кваліфікації персоналу та поліпшення умов праці;

б) якість маркетингової політики банку, яка охоплює організаційно-технічний рівень управління виробництвом та реалізацією банківських продуктів, конкурентоспроможність банківських продуктів, ефективність цінової політики та удосконалення технологій банку;

в) якість управління ризиками в банку, включаючи ефективність систем оцінки та мінімізації ризиків, зниження ризиків банківської діяльності шляхом збільшення обсягу та кількості безризикових комісійних операцій;

г) якість управління формуванням та використанням ресурсів банку, що включає формування пасивів та розміщення активів, забезпечуючи достатній рівень стабільності, ліквідності та прибутковості.

З іншого боку, до зовнішніх факторів належать ті, що не залежать від діяльності самого банку. Ринкові фактори включають стадію економічного розвитку країни, рівень конкуренції на ринку, попит і пропозицію кредитів, ціну кредитних ресурсів, довіру населення до банківської системи та рівень їх доходів, а також структуру ринку. До адміністративних факторів належать державне регулювання, податкова система, фінансова та грошово-кредитна політика НБУ.

Після класифікації всіх внутрішніх факторів, можна виділити три підгрупи: організаційні, соціальні та економічні [39].

До соціальних факторів належать компетентність керівників та менеджерів банку, а також підвищення рівня кваліфікації працівників та поліпшення умов праці. Це сприяє більш ефективній роботі персоналу, що, в свою чергу, призводить до підвищення якості обслуговування клієнтів. Це впливає на фінансовий результат банку.

Найбільшої уваги потребують внутрішні економічні фактори, оскільки вони безпосередньо впливають на результати діяльності банку. Раціональне управління активами та пасивами є важливим фактором для зростання доходів банку [9].

1.2. Інформаційне забезпечення управління доходами банку

Правильне управління доходами відіграє ключову роль у фінансовій діяльності банку. Це процес, який включає планування та ухвалення управлінських рішень з урахуванням основних аспектів формування та використання доходів. Головною метою управління доходами є ідентифікація оптимальних напрямів використання ресурсів банку для отримання максимального доходу.

Аналіз наукових публікацій у базі даних Scopus за період з 2000 по 2022 рік свідчить про зростання інтересу до теми управління доходами банку з плином часу. Найбільша кількість публікацій була зафіксована в 2022 році. Хоча спостерігаються окремі спади в 2006, 2013 та 2017 роках, загальна тенденція є позитивною (рис. 1.1).

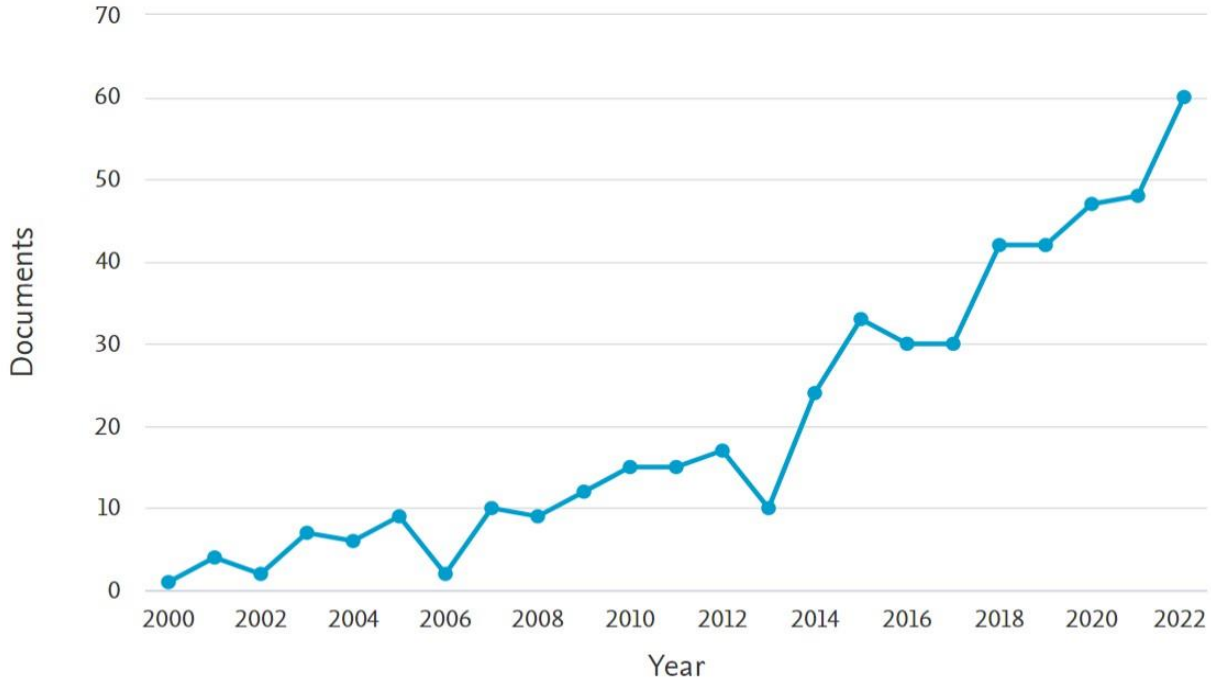

Рис. 1.1. Кількість наукових публікацій з управління доходами банку [3].

На рис.1.1 видно, що найбільшу кількість наукових публікацій з управління доходами банку зафіксовано у Сполучених Штатах Америки – 119 документів у базі даних Scopus. На другому місці знаходиться Велика Британія з 43 документами. Слідом за ними йдуть Тайвань, Китай та Канада з відповідною кількістю публікацій: 30, 26 і 24. Найменшу кількість публікацій з цієї теми мають Німеччина – 12 та Франція – 8.

Університет де ла Мануба в Тунісі має найбільшу кількість публікацій за темою управління доходами банку у базі даних Scopus – 11 документів.

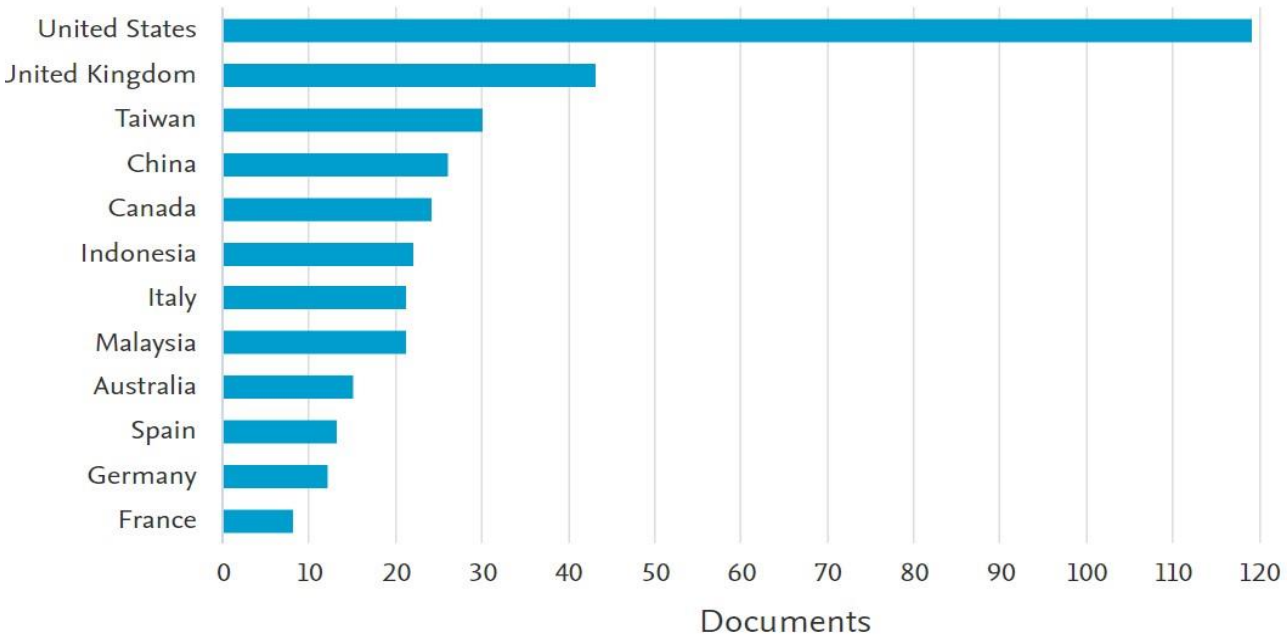

Рис. 1.2. Кількість наукових публікацій з управління доходами банку за країнами у 2000-2022 роках [3].

На другому місці за кількістю публікацій в цій галузі знаходиться Університет Макмастера у Гамільтоні, Канада, з 10 документами, за яким слідує Х'юстонський університет з 9 публікаціями. Після цього йдуть Йоркський університет, школа бізнесу DeGroote та C. T. Bauer з 8 публікаціями кожен. Найменшу кількість публікацій мають бізнес-школа Йоркського університету в Торонто, Онтаріо, Канада, та Університет банківської справи – Хошимін, В'єтнам, з 6 документами в базі даних Scopus.

У процесі управління доходами банку необхідно вирішувати такі завдання:

– Максимізація доходів, що формуються відповідно до ресурсного потенціалу банку та кон'юнктури ринку, шляхом оптимізації складу ресурсів банку та їх ефективного використання.

– Забезпечення пропорційності, при якій враховується ставлення менеджерів до ризиків та визначається їх припустимий рівень, що впливає на політику ведення діяльності та проведення операцій.

– Забезпечення високої якості отриманих доходів, при якому резерви зростання прибутку банку мають бути реалізовані в першу чергу за рахунок операційної діяльності.

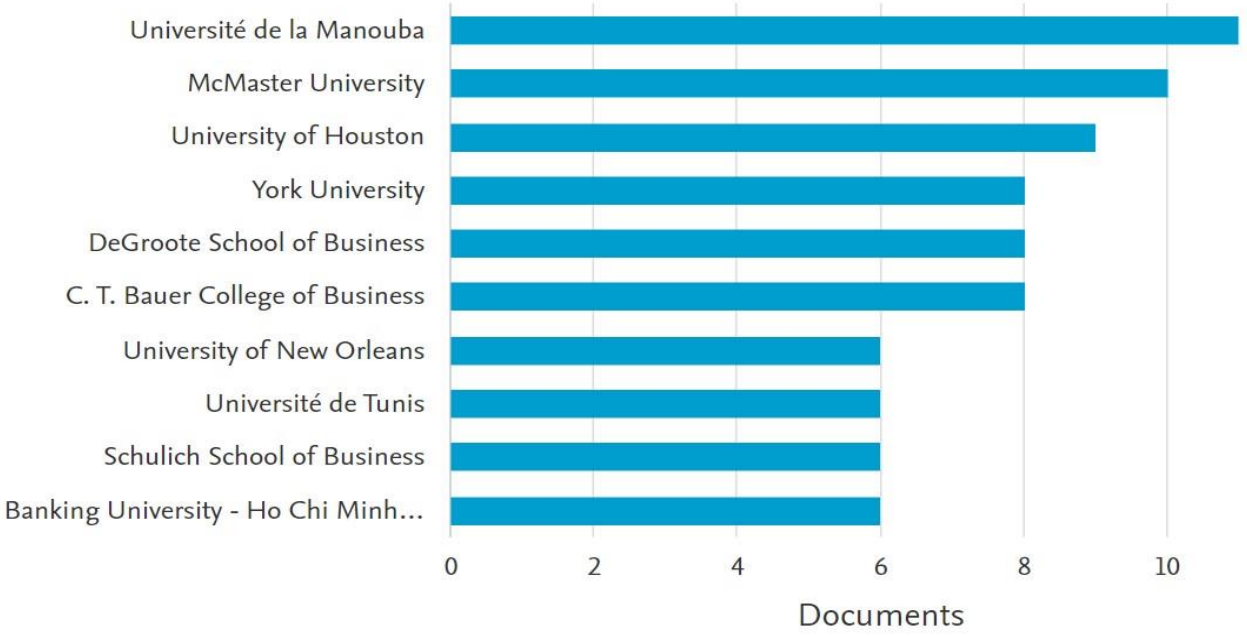

Рис. 1.3. Кількість наукових публікацій з управління доходами банку за приналежністю у 2000-2022 роках [3].

Формування системи інформаційного забезпечення для управління доходами банку передбачає цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників для використання у процесі аналізу, планування та ухвалення управлінських рішень.

Ці показники формуються на основі зовнішньої та внутрішньої інформації. Зовнішня інформація необхідна для отримання даних про стан оточуючого середовища, у якому діє банк. Збір такої інформації включає в себе накопичення різноманітних даних про ситуацію на ринку, конкурентів, та клієнтів.

Інформація про зовнішні доходи банку охоплює:

а) фінансові звіти, баланси та інші фінансові документи, складені клієнтами, банками-кореспондентами та іншими контрагентами;

б) фінансова статистика, що включає ринкові ставки залучення та

розміщення на місцевих та міжнародних ринках, такі як курси валют та ринкові ціни на цінні папери;

в) нормативно-правова база, така як правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків, інструкції щодо складання та оприлюднення фінансової звітності, які затверджені Національним банком України;

г) дані з мас-медіа, веб-сайтів банку та інших джерел.

Зовнішня інформація є важливою для порівняння показників діяльності банку з аналогічними показниками інших установ і для визначення його позиції на ринку. Ця інформація також дозволяє прогнозувати зміни у зовнішньому економічному середовищі та оцінювати вплив макроекономічних показників і кон'юнктури ринку на діяльність банку.

Внутрішня інформаційна система дозволяє оцінити внутрішній стан справ банку. До джерел внутрішньої інформації відносяться установлені форми статистичної, фінансової, управлінської та податкової звітності, дані бухгалтерського обліку, форми внутрішньої звітності та укладені банком договори.

Фінансова звітність − це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку за звітний період.

Нормативно-правовою базою для складання фінансової звітності банків є законодавство України, зокрема Закон "Про банки і банківську діяльність", Закон "Про Національний банк України", Закон "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність", а також Інструкція "Про порядок складання і оприлюднення фінансової звітності банками України", затверджена Постановою НБУ.

Фінансова звітність банку включає різні звіти, які надають інформацію про його фінансовий стан, результати діяльності та інші ключові показники. Серед цих звітів можна виділити такі:

1. Звіт про фінансовий стан містить інформацію про структуру активів, зобов'язань та власних коштів банку.

2. Звіт про прибуток або збиток відображає доходи та витрати банку,

що дозволяє оцінити його фінансові результати.

3. Звіт про сукупний дохід включає всі складові доходів банку за певний період.

4. Звіт про зміни у власному капіталі надає інформацію про зміни в розмірі та структурі власного капіталу.

5. Звіт про рух грошових коштів показує, які зміни відбулися в грошових потоках банку за звітний період.

Ці звіти разом з примітками до них надають докладну інформацію, необхідну для оцінки фінансового стану банку. Така звітність дозволяє задовольняти вимоги різних користувачів інформації, таких як акціонери, клієнти, регулюючі органи, фінансові установи та інші зацікавлені сторони.

Організаційна структура банку має різні підрозділи, що відповідають за різні аспекти його діяльності, включаючи управління фінансами, безпекою, юридичні питання, ризиками та інші. Ці підрозділи сприяють ефективному функціонуванню банку та забезпечують відповідність його діяльності законодавчим нормам та стандартам.

Крім того, для забезпечення доступу до необхідної інформації, банки повинні надавати звітність через різні канали, такі як фінансові звіти, податкові декларації та інші засоби масової інформації. Це дозволяє забезпечити прозорість та взаємодію з різними зацікавленими сторонами.

1.3. Система управління доходами банку

Від якості управління доходами в банку залежить основна ціль його діяльності – отримання прибутку. Процес управління доходами банку охоплює наступні етапи:

- Планування доходів банку: цей етап підпорядкований головній меті політики управління прибутком банку й включає комплекс дій для прогнозування доходів на майбутній період;

– Контроль за виконанням планів: своєчасне виявлення відхилень від планів та відповідне реагування на них;

– Аналіз доходів банку: оцінка поточного стану дохідності банку та розробка рекомендацій для покращення ситуації [5].

Основою системи управління доходами банку є їх планування з подальшим контролем за виконанням розроблених планів. Планування сприяє економічному розвитку банку, підвищенню ефективності використання активів, збільшенню доходів і зростанню ринкової вартості акцій [21].

Планування доходів банку базується на використанні таких основних систем: стратегічне планування доходів банку; поточне планування доходів банку; оперативне планування доходів банку.

Управлінню доходами приділяють головну увагу операціям із розміщення ресурсів, оскільки саме вони є основним джерелом доходів банку. Їх ефективність визначає кінцевий фінансовий результат. Планування має свої форми реалізації результатів (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Системи планування доходів банку і форми реалізації результатів планування [28]

Системи планування	Форми реалізації планування	Період планування
Стратегічне планування	Розробка політики формування доходів (політики управління доходами)	До 3–х років
Поточне планування	Розробка поточних фінансових планів за основними аспектами формування доходів банку	1 рік
Оперативне планування	Розробка доведення до виконавців бюджетів за основними питаннями формування доходів	Місяць, квартал

На ефективність цих операцій впливає прибутковість, яка прямо пропорційна рівню ризику. Тому вибір конкретних напрямів розміщення

ресурсів залежить від загальної стратегії банку та його схильності до ризику [28].

Відповідно, визначено наступні підходи до управління доходами:

- консервативний – орієнтація банку на операції з обмеженим, але високонадійним і стабільним доходом;
- агресивний – орієнтація на максимізацію прибуткових операцій, незважаючи на рівень ризику, пов'язаний з їх проведенням;
- поміркований – диверсифікація операцій банку, тобто раціональне співвідношення між високоприбутковими та надійними операціями [2].

У загальному вигляді планування доходів банку наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Технологія планування доходів та витрат банку [2]

Показники планування	Технологія планування
Планування процентних доходів і витрат	Планування здійснюється на основі прогнозованих обсягів і видів операцій, значень залучених і розміщених ресурсів за їх видами, строками та середніми ставками
Планування трансфертних доходів	Планування здійснюється на основі прогнозованих значень ресурсів, переданих (придбаних) у казначейства за встановленими трансфертними цінами
Планування комісійних доходів	Способи планування комісійних доходів: – на основі прогнозованих обсягів відповідних операцій з урахуванням їх збільшення (зменшення) у порівнянні з попереднім періодом; – на основі планування величини тарифів на послуги, в тому числі за прогнозованими для впровадження новими видами послуг клієнтам.

Аналіз доходів банку в передплановому періоді спрямований на виявлення можливостей для їх збільшення та забезпечення планових розрахунків необхідними інформативними показниками. Під час такого аналізу вивчаються наступні аспекти [2]:

а) динаміка загальної суми доходів банку в передплановому періоді; б)

рівномірність формування доходів банку; в) аналіз динаміки коефіцієнту чистого доходу; г) основні фактори, що впливають на зміну суми доходів банку в плановому періоді.

Результати аналізу дозволяють виявити основні тенденції у формуванні доходів банку та врахувати їх у процесі планових розрахунків.

Другий етап планування передбачає оцінку та прогнозування кон'юнктури ринку банківських продуктів.

Ступінь активності ринку банківських послуг визначається ринковою кон'юнктурою, яка складається з відповідних етапів у процесі управління доходами банку [42]:

− постійний моніторинг ринкової активності на сегментах ринку, в яких банк здійснює свою діяльність, пов’язану з отриманням доходів;

− оцінка поточної кон'юнктури ринку банківських послуг, яка здійснюється в процесі аналізу. Основна мета цього аналізу – виявлення особливостей конкретних сегментів ринку та змін, що відбуваються на них у порівнянні з попереднім періодом;

− прогнозування кон'юнктури ринку банківських послуг. На основі результатів прогнозування здійснюються планові розрахунки доходів банку на майбутній період [42].

Ключовим поняттям у плануванні дохідної частини бюджету є операційна маржа, яка є відправною точкою для складання іншої складової системи фінансового планування – плану банківських операцій. Мінімальна операційна маржа визначається як мінімальний розмір річного, щоквартального, щомісячного і щоденного операційного прибутку банку, що є різницею між отриманими доходами і операційними витратами за активно–пасивними, комісійними і торговими операціями в абсолютному вираженні [20].

На третьому етапі відбувається розрахунок планової суми різних видів доходів. Ці розрахунки базуються на використанні розробленої програми надання послуг і здійснення банківських операцій у майбутньому періоді з урахуванням цінової політики банку.

Даний етап передбачає розробку системи заходів щодо забезпечення виконання плану доходів за такими напрямками [29]:

а) ефективна реалізація розробленої цінової політики; б) використання сприятливої кон'юнктури ринку; в) покращення рівня обслуговування клієнтів; г) інтенсифікація рекламної та інформаційної діяльності; д) розвиток мережі філій і відділень та інші заходи.

На основі такого механізму здійснюється планування доходів. Однак, можуть виникати розходження між запланованими та фактичними показниками. Для своєчасного виявлення відхилень і відповідного реагування на них здійснюється контроль за виконанням фінансових планів і бюджетів, який базується на використанні трьох основних систем (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Система контролю за виконанням планів банку [10]

Система контролю	Об’єкт контролю	Період контролю
Стратегічний контроль	Контроль за реалізацією стратегічних планів	Рік, квартал
Поточний контроль	Контроль за виконанням поточного плану (плану доходів)	Квартал, місяць
Оперативний контроль	Контроль за виконанням оперативних планів (бюджетів доходу)	Місяць, декада, тиждень

Першим етапом контролю є визначення розміру відхилень фактичних результатів від запланованих контрольних показників. Відхилення за відносними показниками доцільно розподіляти на такі групи [10]:

- позитивні відхилення (фактичний дохід перевищує запланований);
- негативні відхилення (фактичний дохід менший від запланованого), зокрема негативне допустиме та негативне критичне значення.

Наступним етапом контролю є виявлення основних причин відхилень

фактичних результатів від встановлених стандартів, що здійснюється для банку в цілому, а також для філій, структурних підрозділів та центрів фінансової відповідальності. За кожним критичним відхиленням повинні бути виявлені причини, що його зумовили [17].

Останнім етапом контролю є формування системи алгоритмів дій для усунення відхилень. Якщо у процесі реалізації планів та бюджетів спостерігається або очікується недоотримання запланованих доходів, необхідно забезпечити скорочення витрат. Зокрема, скороченню підлягають [28]:

- загальноадміністративні витрати;
- представницькі витрати;
- спонсорство та доброчинність;
- витрати на проведення соціально-культурних заходів;
- поштово-телефонні витрати;
- витрати на утримання персоналу та відрядження;
- витрати на страхування;
- інші експлуатаційні витрати.

Центральне місце в аналізі фінансових результатів банку займає вивчення обсягу та якості отримуваних ним доходів, оскільки вони є головним фактором формування прибутку. Під час аналізу доходів банку необхідно [28]:

- вивчити динаміку та структуру доходів за напрямками;
- оцінити виконання фінансового плану за доходами;
- оцінити рівень доходів на одну гривню, розміщених в активи коштів;
- здійснити факторний аналіз та виявити резерви збільшення дохідності;
- забезпечити ефективне управління доходами з метою підвищення прибутковості банківської діяльності.

Таким чином, фінансовий аналіз у сучасному банку є не просто елементом фінансового менеджменту, а його основою, оскільки основною діяльністю банку є фінансова. Важливим елементом аналізу доходу є вивчення

факторів, що впливають на його зміну.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Роль АТ КБ «ПриватБанк» у функціонуванні банківської системи України

Акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк" є одним з провідних банків на фінансовому ринку України і діє з 1992 року. Банк є державним, оскільки держава через Міністерство фінансів України володіє понад 56% його акцій. Протягом багатьох років понад 56% громадян, близько 74% підприємців і приблизно 63% юридичних осіб в Україні обирають послуги АТ КБ "ПриватБанк".

Головна мета банку - забезпечення розвитку та задоволення потреб вкладників, а також досягнення прибутку. Міжнародні рейтингові агентства підтверджують надійність і стабільність банку.

Націоналізація банку відбулася у грудні 2016 року за рішенням Національного банку України, оскільки банк був визнаний неплатоспроможним. Це рішення було обґрунтоване значним впливом "ПриватБанку" на фінансовий ринок України та його статусом системно важливого банку, зокрема через значну частку депозитів фізичних осіб.

Статут АТ КБ "ПриватБанк" є основним установчим документом, що визначає правила функціонування, управління та процедури ліквідації банку. Уряд України має остаточний контроль над банком через володіння акціями і управління ним.

На кінець 2022 року ринкові частки АТ КБ "ПриватБанк" в банківській системі України були такими: активи – 27,14%, зобов’язання – 23%, власний капітал – 26,77%, статутний капітал – 50,73%, депозити юридичних осіб – 13,82%, депозити фізичних осіб – 35,78%, кредити юридичним особам – 5,09%, кредити фізичним особам – 32,19%.

Місія банку полягає в тому, щоб стимулювати економічний розвиток,

сприяти зростанню бізнесу та допомагати приватним клієнтам у реалізації їхніх мрій, надаючи високоякісні фінансові послуги. ПриватБанк прагне бути надійним партнером для своїх клієнтів, пропонуючи широкий спектр фінансових продуктів та послуг, які відповідають найвищим стандартам якості.

Слоган банку відображає його динамічний підхід до ведення бізнесу та задоволення потреб клієнтів: «ПриватБанк – беремо і робимо». Це означає, що банк активно і ефективно працює для досягнення поставлених цілей, відзначаючись швидкістю та результативністю у своїй діяльності.

Принципи і цінності, що їх дотримується ПриватБанк в своїй діяльності, перелічені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Принципи і цінності АТ КБ «ПриватБанку» [22]

Назва	Характеристика
чесність	банк керується законами, етичними нормами і правилами чесного ведення бізнесу, здійснює свої зобов'язання та дорожить своєю репутацією;
якість	рівень обслуговування і якість надання послуг є основними критеріями для досягнення успіху. Зростання рівня обслуговування клієнтів виступає головним завданням всіх співробітників банку;
персонал	у ПриватБанку створені умови для своєчасного та відкритого спілкування, здорового робочого мікроклімату з дотриманням техніки безпеки. Також банк дає можливість індивідуально професіонально зростати та самоствердж уватись;
доходи	гарантією позитивного фінансового результату банку є клієнтоорієнтованість і здійснення прибуткових банківських операцій;
ухвалення рішень	банк впевнений в тому, що для того щоб досягати високих показників потрібно постійно зростати, а це досягається правильним розрахунком ризику операцій. Працівники та керівники банку в процесі прийняття рішення, спираються на внутрішні положення, політику т а регулятивні акти схильності до ризиків, ліміти.

Стратегія банку полягає у рівномірному зростанні та перетворенні його на фінансову установу, яка не лише продовжує обслуговувати фізичних осіб, але й вибірково посилює підрозділи, що займаються обслуговуванням малого та середнього бізнесу (МСБ) і корпоративних клієнтів. Цей підхід дозволяє банку створювати стабільну та різноманітну клієнтську базу, забезпечуючи високий рівень обслуговування як для індивідуальних, так і для бізнесових клієнтів.

Корпоративна поведінка в ПриватБанку базується на принципах законності, прозорості, компетентності, а також дотримання прав та інтересів клієнтів, кредиторів, акціонерів та працівників. Ці принципи спрямовані на зростання ефективності діяльності банку, підтримку його прибутковості та фінансової стабільності. ПриватБанк прагне бути еталоном корпоративної культури, дотримуючись високих стандартів управління та етики в усіх своїх операціях.

Органи управління банку структуровані наступним чином:

1. Вищий орган або акціонер – ПриватБанк активно сприяє реалізації та захисту прав і законних інтересів свого акціонера. Це забезпечує довгострокову стійкість і довіру до банку з боку інвесторів.

2. Наглядова рада ПриватБанку – цей орган здійснює стратегічне керівництво діяльністю банку, контролює функціонування правління та захищає права акціонера. Ефективне управління передбачає систему звітності Наглядової ради перед вищим органом, що забезпечує прозорість і відповідальність у прийнятті рішень.

3. Правління банку – керує поточною діяльністю банку, підзвітне вищому органу та наглядовій раді. Це забезпечує оперативне управління та ефективне виконання стратегічних завдань, визначених Наглядовою радою.

Ці органи управління працюють злагоджено, забезпечуючи стабільність та ефективність діяльності банку, що є ключовим фактором його успішного розвитку на фінансовому ринку.

В останні роки українські банки демонструють стрімке зростання активів,

що стимулює активні процеси управління банківськими активами. У високоризиковому ринковому середовищі фінансова стійкість банків значною мірою залежить від ухвалення раціональних управлінських рішень щодо підтримання балансу між усіма складовими активів. Однак головною проблемою залишається зростання обсягу проблемних активів, що потребує більш ефективного управління та стратегічного підходу до їх вирішення.

Основний напрямок аналізу банківської діяльності охоплює не лише формування ресурсів, а й їх ефективне розміщення, що безпосередньо впливає на загальну ефективність управління активами банку. Банківський сектор успішно подолав наслідки коронакризи 2020 року завдяки попереднім заходам з очищення та підвищення стійкості банківської системи. Цьому сприяли своєчасні дії банків та Національного банку України, спрямовані на подолання економічних викликів, пов'язаних з пандемією [8, с.25].

Під час воєнного періоду українська банківська система пройшла складний експериментальний етап, стикаючись з численними геополітичними, макроекономічними та демографічними викликами. Попри це, банківський ринок України зберіг стійкість завдяки реформуванню банківської системи та впровадженню антикризових заходів у період воєнного стану.

Національний банк України активно реагував на ці виклики, вводячи постанови та нормативно-правові акти, спрямовані на підтримання ліквідності та стабільності банківської системи під час війни. Ці заходи допомагали регулювати діяльність банків і сприяли стабільності фінансового сектору країни в умовах воєнного конфлікту.

Комерційні банки також демонстрували стійкість у своїй роботі, впроваджуючи політику підтримки клієнтів. Це включало пролонгацію тимчасових пільг та надання безкоштовних сервісів, розширення мережі відділень та відновлення роботи нових точок надання банківських послуг. Завдяки таким заходам забезпечувалася доступність банківських послуг для населення та малих підприємств, що допомагало підтримувати економічну активність.

Війна також викликала певні тенденції у розвитку банківського ринку України, зокрема стійкість до зовнішніх викликів, скорочення мережі відділень, зростання активів банків та діджиталізація послуг. Ці тенденції свідчать про здатність банків адаптуватися до нових умов і прагнення забезпечити стабільність та якість обслуговування навіть у складних умовах воєнного конфлікту.

В Україні продовжується тенденція скорочення кількості банків, яка триває і під час воєнного конфлікту. Наприклад, банки з російським капіталом, такі як Промінвестбанк, МР Банк (Сбербанк) та Банк Форвард, припинили свою діяльність на українському ринку банківських послуг. Також свою діяльність припинили деякі вітчизняні банки, зокрема Мегабанк, Ibox Bank та Банк Січ. Станом на сьогодні в Україні функціонує 66 банків, з яких 30 мають іноземний капітал.

Помітним є також скорочення мережі відділень банківських установ. Протягом 2022 року їх кількість зменшилася на 20%. Це скорочення частково пояснюється окупацією південно-східних територій країни, що ускладнило доступ банків до деяких регіонів.

На початковому етапі війни Національний банк України здійснював емісію гривні для покриття соціальних та військових витрат. Ці заходи сприяли зростанню активів банків, однак надлишкові кошти залишилися у банківській системі і не викликали гіперінфляції. Збільшення коштів населення на 31,2% відбулося за рахунок осідання на рахунках невикористаних коштів від осіб, бюджетників та військовослужбовців у системних державних банках.

Чисті активи банків значно зросли, перевищивши довоєнні показники. Це зростання було спричинено збільшенням обсягів сертифікатів НБУ за депозитами. Незважаючи на воєнний конфлікт, банківські установи зберегли високий рівень ліквідності. На обсяг клієнтських вкладів впливають кошти населення та вклади в іноземній валюті.

Найбільшими банками за розміром активів залишаються АТ КБ "Приватбанк", "Ощадбанк", "Укрексімбанк", "Укргазбанк" та "Райффайзен Банк

Аваль". Ці банки продовжують відігравати ключову роль у фінансовій системі України, забезпечуючи стабільність та доступність банківських послуг для громадян і бізнесу навіть у складних умовах війни.

Таблиця 2.2

Рейтинг найбільших банків України у 2023 р. за розміром активів

№	Банк	Активи банку, тис. грн.
1	ПриватБанк	572 448 057
2	Ощадбанк	572 448 057
3	Укрексіббанк	237 277 674
4	Укргазбанк	167 751 760
5	Райффайзен Банк Аваль	108 513 066

Джерело: [24].

Також варто відзначити, що за останній період відбулося зниження обсягу чистих кредитів. Цей спад у чистому кредитному портфелі спостерігався за винятком державних установ, де зросли корпоративні кредити завдяки державній підтримці програм. Така ситуація може бути пояснена недостатньою платоспроможністю позичальників та зменшенням попиту населення у період воєнного конфлікту.

У банківській системі спостерігається зростання рівня проблемних кредитів, який перевищив 50%, що є важливим показником. Банки стикаються з проблемою повернення термінових валютних депозитів, особливо оскільки платоспроможність клієнтів за валютними кредитами стрімко зменшується. Це змушує банки піднімати ставки за валютними кредитами, залучати кошти на міжбанківському ринку або через материнські структури.

Національний банк України підтримує банки в проведенні своєчасної оцінки кредитних ризиків та повному врахуванні впливу негативних подій на якість активів. Він також заохочує вживати обґрунтовані заходи для реструктуризації кредитів, що сприятиме нормалізації боргового навантаження

позичальників і підвищить стійкість банківського сектору. У 2023 році стан кредитування в Україні був оцінений в рейтингу найбільших 10 банківських установ.

На банківському ринку також спостерігається невелике поновлення валютних вкладів, що вплинуло на пропозицію конвертованих депозитів з пільговим курсом під час безготівкових операцій.

Таблиця 2.3

Топ-10 рейтинг найнадійніших банків України у 2023 р. за обсягом кредитів

№	Банк	Кредити, тис. грн
	кредити фізичним особам:	
1	Приват Банк	73 596 983
2	СЕНС-БАНК	34 031 442
3	УНІВЕРСАЛ БАНК	25 322 664
4	ПУМБ	22 257 611
5	Ощадбанк	17 744 422
6	ОТП БАНК	10 817 211
7	А-БАНК	9 954 506
8	Райффайзен Банк	9 751 018
9	Ідея Банк	8 947 628
10	КРЕДОБАНК	8 382 126
	кредити юридичним особам:	
1	Приват Банк	184 010 558
2	Укрексімбанк	109 148 179
3	Ощадбанк	95 478 213
4	Райффайзен Банк	63 884 064
5	УКРГАЗБАНК	52 955 713
6	СЕНС-БАНК	39 609 192
7	ПУМБ	38 093 892
8	ОТП БАНК	35 522 988
9	КЕДІАГРІКОЛЬ БАНК	32 533 050
10	ПРОКРЕДИТ БАНК	24 249 164

Джерело: [24]

Рентабельність банківських установ українського ринку, яка складає 10,9% загальносистемної рентабельності капіталу (ROE), здебільшого забезпечується процентними доходами, отриманими від вкладень у державні облігації та депозитні сертифікати Національного банку України. Цей результат, хоча й здається позитивним на перший погляд, він основному був визначений структурою доходів, що в умовах воєнного конфлікту може призвести до недоліків. У зв'язку з воєнними ризиками та зростанням кредитних ризиків важливо забезпечити адекватні резервні відрахування для відшкодування можливих збитків.

Для забезпечення успішного функціонування банківської системи в умовах війни та підвищення конкурентоспроможності необхідно зосередитись на диджиталізації. Багато банків вже мають мобільні додатки для клієнтів, однак для максимальної ефективності варто піти далі і здійснити тотальну диджиталізацію, можливо, навіть укладати контракти з програмними компаніями для розробки оптимізованих рішень.

Рейтинг надійних банківських установ, створений Форіншурером за три квартали поточного року, враховував здатність банків повертати депозити в умовах погіршення фінансових умов та рівень підтримки держави та акціонерів. Власники виявили значний вплив на стійкість банківської установи, що робить їх одними з найважливіших факторів в цьому плані. Важливо враховувати політичні ризики, які можуть вплинути на фінансову стійкість банків у воєнних умовах [38].

Надійність банку є ключовим фактором, що визначає його здатність витримувати негативні впливи та продовжувати ефективно функціонувати. Об'єктивні та суб'єктивні параметри вимірюються для визначення рівня надійності, враховуючи різноманітні фінансові та господарські показники, а також думки клієнтів та ринкові умови.

У результаті дослідження Форіншурера утворено рейтинг надійних банківських установ, які можуть бути використані як для фізичних, так і для

юридичних осіб [38].

Таблиця 2.4

Найнадійніші банки України для фізичних і юридичних осіб у 2023 р.

№	10 надійних банків для фізичних осіб	№	10 надійних банків для юридичних осіб
1	ПриватБанк (державний)	1	Укргазбанк (державний)
2	Ощадбанк (державний, гарантується 100% вкладів)	2	Укрексімбанк (державний)
3	Укрексімбанк (державний, гарантується 100% вкладів)	3	Ощадбанк (державний)
4	Укргазбанк (державний)	4	ПриватБанк (державний)
5	Ukrsibbank (BNP Paribas Group, Франція)	5	Креді Агріколь Банк (Credit Agricole, Франція)
6	Кредобанк (PKO Bank Polska, Польща)	6	Ukrsibbank (BNP Paribas Group, Франція)
7	ПроКредит Банк (ProCredit Bank, Німеччина)	7	СІТІбанк Україна (Citigroup, США)
8	ОТП Банк (OTP Bank, Угорщина)	8	Кредобанк (PKO Bank Polska, Польща)
9	Правекс-банк (Intesa Sanpaolo, Італія)	9	ПроКредит Банк (ProCredit Bank, Німеччина)
10	Універсал Банк (Bailican, Кіпр / Сергій Тігіпко, Україна)	10	ІНГ Банк Україна (ING Group, Нідерланди)

Банківська система України успішно адаптувалася до складних кризових умов у 2023 році, що відображається у ряді позитивних тенденцій. Перш за все, було зафіксовано відкриття нових відділень у банках на звільнених територіях, що свідчить про віру в стабільність та можливості місцевих ринків. Збільшення

притоків коштів від клієнтів банків також говорить про підвищення довіри до фінансових установ. Це в свою чергу призвело до підвищення ліквідності банків, що є важливим показником їхньої стабільності.

У третьому кварталі за даними банківської звітності спостерігалося зростання строкових вкладів у гривні та відновлення вкладів у валюті. Це свідчить про відновлення довіри до національної валюти та фінансової стабільності країни. Подальші позитивні аспекти включають збереження керованості та постійності платежів, зростання коштів на рахунках населення в банках, а також налагодження операційних процесів та впровадження заходів для підтримки роботи установ під час блекаутів, що виникли через воєнні дії.

Навіть за умови наявності значних резервів було зареєстровано квартальний прибуток після попереднього збиткового періоду. Це свідчить про ефективність операцій банків та їхню здатність адаптуватися до складних умов та забезпечувати стійкість фінансової системи країни.

Таблиця 2.5

Рейтинг банків України за рівнем фінансової надійності за показниками другого кварталу 2023 р.

Банк	FinScore А/	Чисті активи, млн грн		Прибуток, млн грн.	Депозити, млн грн		Кредити, млн грн	
		Факт	У % до попереднього періоду		Факт	У% до попереднього періоду	Факт	У% до попереднього періоду
АТ«СЕБ КОРПО-РАТИВНИЙ БАНК»	3,48	6626	+23,03	155	5559	+26,21	10	-2299,76
АТ «Дойче Банк ДБУ»	3,33	5112	-10,86	136	4408	-14,12	200	-396,38
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	3,29	573033	+2,4	29749	481702	+3,58	79859	+10,68
АТ «УКРСИББАНК»	3,28	133592	+14,06	3565	114305	+14,84	12157	-24,61
АТ «ОТП БАНК»	3,19	92972	-1,6	2854	75547	_-4,44	23910	-12,36
АТ «ІНГ Банк Україна»	3,18	22422	+11.57	774	17099	+12,54	7143	-1,49
АТ «СІТІБАНК»	3,16	60256	+1,68	2757	51297	+0,02	4379	+5,1
АТ «Райффайзен Банк»	2,98	173790	+0,87	3118	146291	+1,03	50354	-15,53
АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	2,95	35323	+3,47	491	27251	+5,69	18524	-0,88
АТ «ОЩАДБАНК»	2,87	299353	+6,5	6838	257097	+6,7	80552	-0,19

У період воєнного стану найприбутковішими банками виявилися Державний ПриватБанк, Укрсиббанк, Сітібанк, Універсал банк (mono) та ОТП Банк. Вони показали найвищі показники чистого прибутку згідно з даними, оприлюдненими Національним банком України.

Крім того, варто зазначити, що за методикою фінансового скорингу банків від You Control у 2023 році було визначено ТОП-10 надійних банків з найвищим індексом FinScore «А», що свідчить про мінімальну вірогідність настання кризових фінансових ситуацій. Цей аналіз надає корисну інформацію для власників, керівників та клієнтів щодо стабільності діяльності банків. Однак варто бути обережним при оцінці ситуації, особливо в умовах воєнного часу, і враховувати всі ринкові чинники.

Банк має стабільну ресурсну базу, яка ґрунтується на коштах фізичних осіб. Його стратегія включає розвиток якісного кредитного портфеля, зокрема у роздрібному сегменті та серед малих і середніх підприємств. Завдяки потужній транзакційній платформі Приват24 та широкій мережі обслуговування, банк

забезпечує доступність послуг для різних клієнтів. Крім того, він активно сприяє забезпеченню фінансової стабільності країни та підтримує розвиток банківського сектору та економіки в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

2.2. Аналіз основних фінансових показників АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.

Для комплексної оцінки фінансового стану ПриватБанку необхідно провести порівняльний аналіз його активів та пасивів. Цей аналіз передбачає розрахунок як абсолютних, так і відносних відхилень складових елементів активів і пасивів, що відображаються на балансі банку. Такий підхід дозволяє більш детально оцінити фінансову структуру та стабільність ПриватБанку, визначити основні тенденції та виявити можливі проблемні зони.

Зокрема, аналіз активів АТ КБ "ПриватБанк" допоможе зрозуміти, як банк використовує свої ресурси, які категорії активів є найзначущішими, і як їх структура змінювалася з часом. Аналіз пасивів, у свою чергу, дасть уявлення про джерела фінансування банку, включаючи депозити клієнтів, кредити від інших фінансових установ та власний капітал банку.

Розширений аналіз активів ПриватБанку представлений у таблиці 2.6. Він включає детальну інформацію про різні категорії активів, їхню вартість на різні дати та порівняння з попередніми періодами. Також у таблиці наведено відносні відхилення, що дозволяють оцінити динаміку змін у структурі активів. Це допоможе виявити, які активи зростали, а які скорочувалися, що є ключовим для розуміння фінансової стійкості банку.

Таблиця 2.6

Характеристика активів АТ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, млн. грн.

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2022-2020	
грошові кошти та їх еквіваленти	49911	52835	96380	2924	43545	46469	93,10%
кредити та аванси банкам	25059	26243	103837	1184	77594	78778	314,37%
кредити та аванси клієнтам	55021	68218	68084	13197	-134	13063	23,74%
інвестиційні цінні папери, в т.ч.:	221661	222277	239752	616	17475	18091	8,16%
за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	100750	93096	95716	-7654	2620	-5034	-5,00%
за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	119196	129074	143920	9878	14846	24724	20,74%
за амортизованою собівартістю	1715	107	116	-1608	9	-1599	-93,24%
поточні податкові активи	66660	9978	9079	-56682	-899	-57581	-86,38%
відстрочені податкові активи	30	0	1100	-30	1100	1070	3566,67%

Продовження табл. 2.6

інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	2933	30	30	-2903	0	-2903	-98,98%
інвестиційна нерухомість	1748	1989	2155	241	166	407	23,28%
нематеріальні активи за винятном гудвілу	5894	1288	1389	-4606	101	-4505	-76,43%
основні засоби	3448	6074	5228	2626	-846	1780	51,62%
інші фінансові активи	8900	2644	4309	-6256	1665	-4591	-51,58%
інші нефінансові активи	1228	9713	9189	8485	-524	7961	648,29%
непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	32	7	64	-25	57	32	100,00%
загальна сума активів	382525	401296	540596	18771	139300	158071	41,32%

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

З таблиці 2.6 видно, що найбільший приріст активів у 2021 році був обумовлений збільшенням кредитів та авансів клієнтам на суму 13 197 млн. грн. Проте, у 2022 році ці активи зменшилися на 134 млн. грн. у порівнянні з 2021 роком, але все ж зросли на 13 063 млн. грн., або на 23,74%, у порівнянні з 2020 роком.

Найбільше зниження активів у 2021 році відбулося через зменшення поточних податкових активів на 56 682 млн. грн. Це зниження продовжилося і в 2022 році, коли обсяг цих активів зменшився на 899 млн. грн. у порівнянні з 2021 роком і на 57 581 млн. грн., або на 86,38%, у порівнянні з 2020 роком.

Найбільш ліквідними активами АТ КБ «ПриватБанк» є гроші та їх еквіваленти. Протягом розглянутого періоду спостерігалося зростання грошових коштів банку, що є позитивним явищем для його діяльності. У 2021

році грошові кошти збільшилися на 2 924 млн. грн., а у 2022 році – на 43 545 млн. грн. у порівнянні з попереднім роком та на 46 469 млн. грн., або на 93,1%, у порівнянні з 2020 роком. Іншими словами, за два роки грошові кошти та їх еквіваленти в банку зросли майже вдвічі, що свідчить про підвищення його платоспроможності.

Загальна сума активів АТ КБ «ПриватБанк» також демонструє зростання. У 2021 році ця сума збільшилася на 18 771 млн. грн., а у 2022 році – на 139 300 млн. грн. у порівнянні з попереднім роком і на 158 071 млн. грн., або на 41,32%, у порівнянні з 2020 роком.

На рисунку 2.1 представлена інформація про динаміку та обсяги зміни активів АТ КБ «ПриватБанк» за період з 2020 по 2022 рік. Це наочно демонструє, як змінювалася структура активів банку в різні роки, і дозволяє глибше аналізувати причини цих змін, а також їхній вплив на загальний фінансовий стан банку.

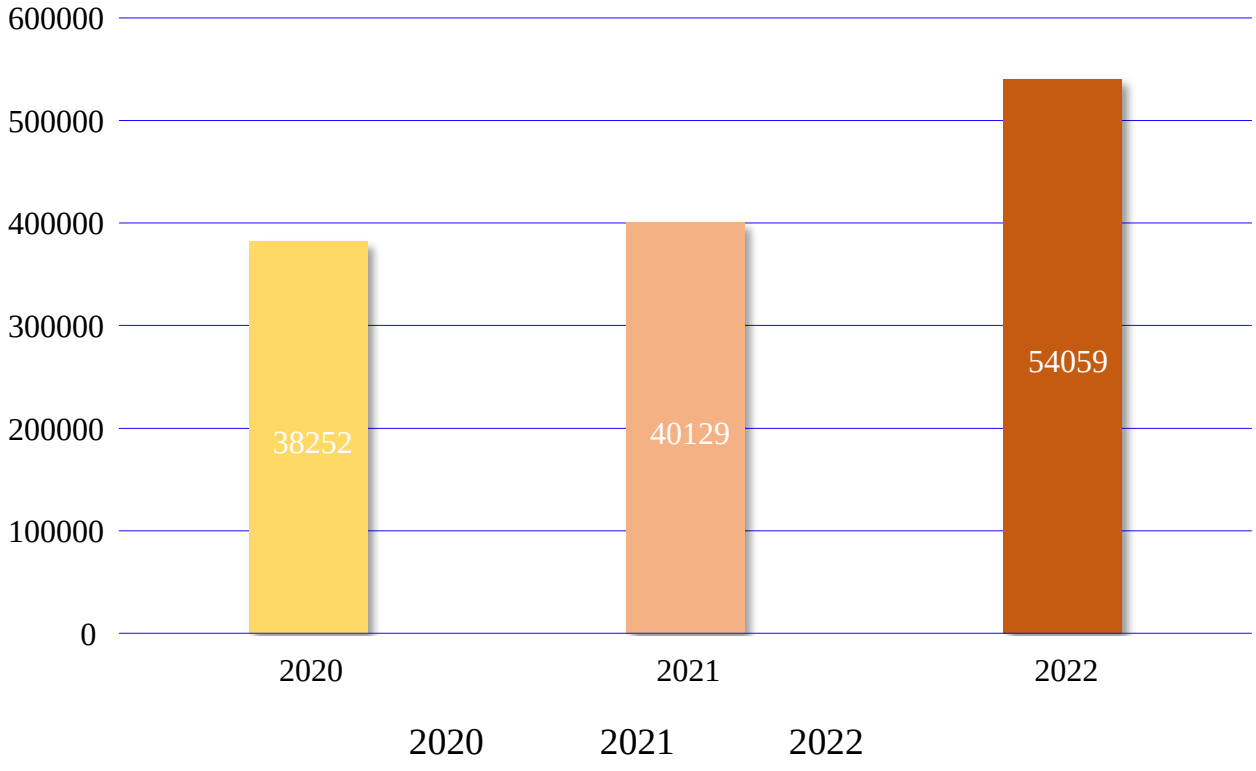

Рис. 2.1. Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, млн. грн.

Джерело: побудовано на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Аналіз пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2020-2022 років

представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Характеристика пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, млн. грн.

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2022-2020	
кошти банків	2	3	0	1	-3	-2	-100
кошти клієнтів	312708	325303	4771970	12595	4446667	4459262	1426
інші залучені кошти	0	0	128	0	128	128	0
зобов'язання орендаря з лізингу	1856	0	0	-1856	0	-1856	-100
відстрочені податкові зобов'язання	146	159	0	13	-159	-146	-100
інші фінансові зобов'язання	2907	3770	2634	863	-1136	-273	-9,3
забезпечення, у т.ч.:	12082	3651	5804	-8431	2153	-6278	-51,9
резерви за кредитними зобов'язаннями	6082	373	1280	-5709	907	-4802	-78,9
інше забезпечення	0	3278	4524	3278	1246	4524	0
інші нефінансові зобов'язання	6000	1795	2271	-4205	476	-3729	-62,1
загальна сума зобов'язань	329700	334681	482807	4981	148126	153107	46,4
власний капітал							
статутний капітал	206060	206060	206060	0	0	0	0
емісійний дохід	23	23	23	0	0	0	0
результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	0	0	0	0
інші резерви	274627	-4091	-15168	-278718	-11077	-289795	-105
резервні та інші фонди банку	8481	9696	11449	1215	1753	2968	35
накопичений дефіцит	-171665	-157247	-156749	14418	498	14916	-8,6
загальна сума власного капіталу	52825	66615	57789	13790	-8826	4964	9,4
загальна сума пасивів	382525	401296	540596	18771	139300	158071	41,3

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Динаміку зміни зобов’язань АТ КБ «ПриватБанку» за аналізований період представлено на рис. 2.2.

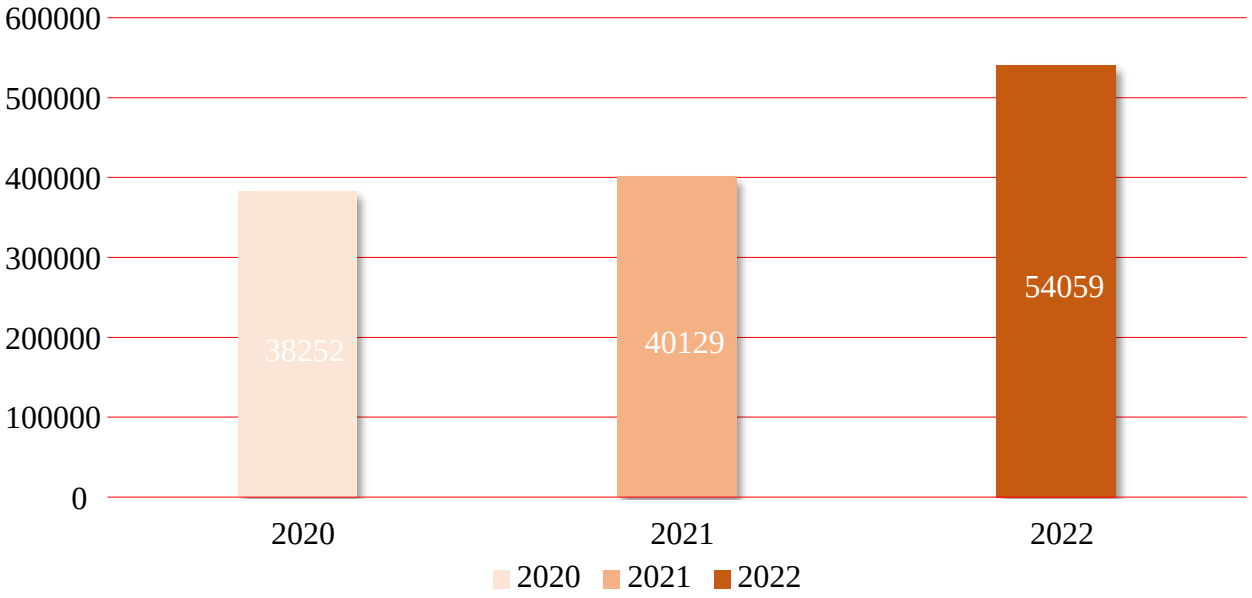

Рис. 2.2. Динаміка зобов’язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, млн. грн.

Джерело: побудовано на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

За цей період спостерігалися значні зміни у структурі пасивів банку. Найважливішими аспектами, які варто виділити, є наступні:

На рисунку 2.2 показано, що у 2021 році зростання зобов'язань банку було відносно невеликим, становлячи лише 4981 млн грн. Проте у 2022 році цей показник значно збільшився і склав 148126 млн грн порівняно з 2021 роком. Загалом, протягом двох років зобов'язання АТ КБ «ПриватБанк» зросли на 153107 млн грн, або на 46,4%. Це свідчить про значне збільшення залежності банку від позикових коштів, що є важливим фактором для оцінки його фінансової стабільності.

При аналізі структури активів АТ КБ «ПриватБанк» виявлено, що найбільшу частку у структурі активів банку протягом усього періоду дослідження займали інвестиційні цінні папери. У 2020 році вони складали 57,9% від загальних активів, у 2021 році їх частка дещо зменшилася до 55,3%, а у 2022 році – до 44,3%. Незважаючи на поступове зниження частки

інвестиційних цінних паперів, вони залишаються на високому рівні, що свідчить про значний пасивний дохід банку від цих активів.

Найменшу частку у структурі активів АТ КБ «ПриватБанк» займали непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або утримувані для виплати власникам. У 2020 році ці активи складали лише 0,01% від усіх активів. У 2021 році їх значення було нульовим, а у 2022 році вони знову становили 0,01%.

Питома вага грошових коштів та їх еквівалентів протягом усього періоду дослідження зростала, що є позитивним явищем для банку. Це свідчить про збільшення суми грошових коштів за цей період. У 2020 році грошові кошти та їх еквіваленти становили 13% від усіх активів банку. У 2021 році цей показник зріс на 0,1 відсоткового пункту і становив 13,1%, а у 2022 році він зріс ще на 4,6 відсоткових пунктів відносно 2021 року та на 4,7 відсоткових пунктів відносно 2020 року. Таким чином, за два роки частка грошових коштів та їх еквівалентів АТ КБ «ПриватБанк» зросла до 17,8% від загальної суми активів, що свідчить про підвищення його платоспроможності.

Структурний аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2020-2022 років представлено у таблиці 2.8, що надає детальний огляд змін у структурі активів банку та дозволяє глибше зрозуміти динаміку та тенденції у фінансовій діяльності банку за цей період.

Таблиця 2.8

Структурний аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, %.

Стаття	Питома вага, %			Відхилення, ч. од.		
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2022-2020
грошові кошти та їх еквіваленти	13	13,1	17,8	0,1	4,6	4,7
кредити та аванси банкам	6,5	6,5	19,2	-0,01	12,6	12,6
кредити та аванси клієнтам	14,3	17	12,5	2,6	-4,4	-1,7
інвестиційні цінні папери, в т.ч.:	57,9	55,3	44,3	-2,5	-11	-13,6
за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	26,3	23,2	17,7	-3,1	-5,4	-8,6
за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	31,1	32,1	26,6	1	-5,5	-4,5
за амортизованою собівартістю	0,4	0,03	0,02	-0,42	-0,01	-0,43

Продовження табл. 2.8

поточні податкові активи	17,4	2,4	1,6	-14,9	-0,8	-15,7
відстрочені податкові активи	0,01	0	0,2	-0,01	0,2	0,2
інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	0,7	0,01	0,01	-0,7	0	-0,7
інвестиційна нерухомість	0,4	0,5	0,4	0,04	-0,1	-0,06
нематеріальні активи за винятном гудвілу	1,5	0,3	0,2	-1,2	-0,06	-1,2
основні засоби	0,9	1,5	0,9	0,6	-0,5	0,0
інші фінансові активи	2,3	0,6	0,8	-1,6	0,1	-1,5
інші нефінансові активи	0,3	2,4	1,7	2,1	-0,7	1,3
непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	0,01	0	0,01	-0,01	0,01	0
загальна сума активів	100	100	100	x	x	x

Джерело: складено авторкою на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Структуру активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році представлена на рис. 2.3.

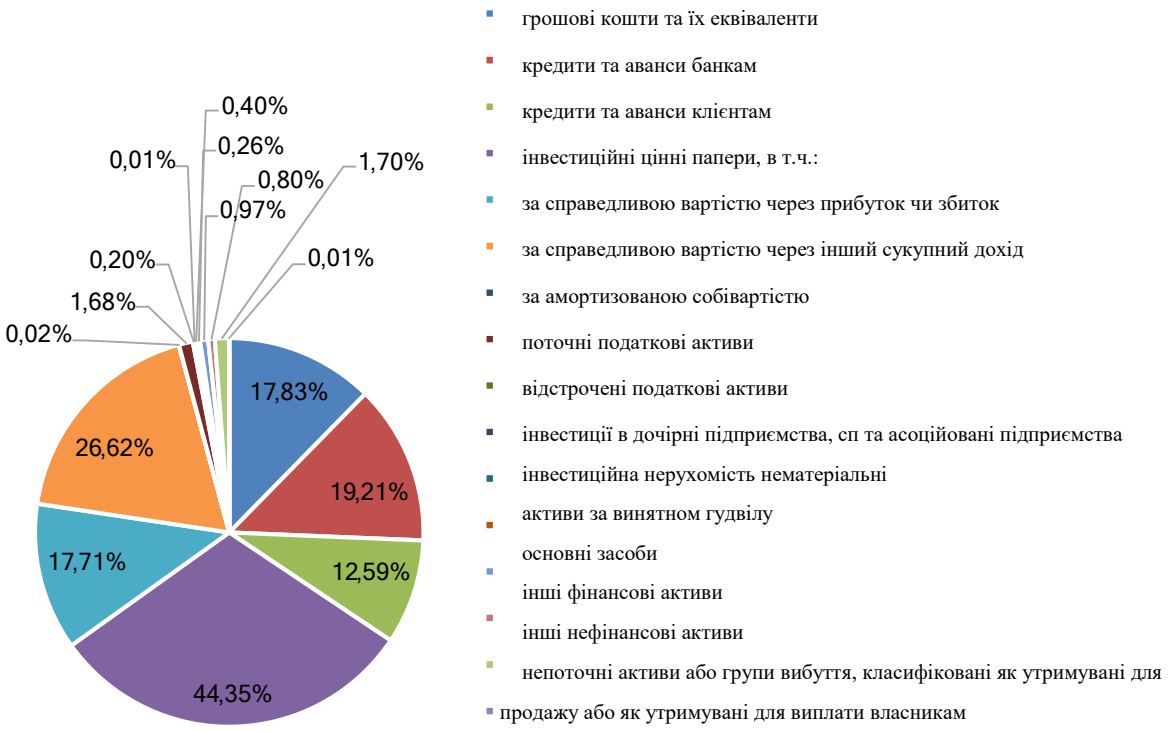

Рис. 2.3. Структура активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році, %

Структурний аналіз пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2020-2022 років показує, що найбільшу частку у складі пасивів займали зобов'язання банку. У 2020 році ці зобов'язання становили 86,1% від усіх пасивів, у 2021 році цей показник знизився на 2,7 відсоткових пунктів і склав 83,4%, а в 2022 році знову підвищився на 5,9 відсоткових пунктів до рівня 89,3%. Такий високий показник структурної частки зобов'язань свідчить про високу довіру клієнтів до банку.

Основну частину цих зобов'язань утворюють кошти клієнтів, які в 2020 році складали 81,7% від усіх зобов'язань. У 2021 році ця частка скоротилась до 81%, але в 2022 році знову зросла до 88,2%, що підтверджує їхню значну роль у фінансовій стабільності банку. Збільшення частки коштів клієнтів у структурі зобов'язань свідчить про підвищену довіру до банку навіть в умовах війни та економічної нестабільності.

Протягом усього досліджуваного періоду найбільшу частку власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» займав статутний капітал. У 2020 році ця частка складала 53,8%, у 2021 році вона зменшилась до 51,3%, а в 2022 році різко

знизилась до 38,1%. Таке різке зниження частки власного капіталу у 2022 році можна пояснити збільшенням частки зобов'язань банку. Незважаючи на те, що сума статутного капіталу протягом усіх трьох років залишалася незмінною, зростання зобов'язань призвело до значного зменшення частки власного капіталу.

Важливо враховувати вплив регуляторної політики на фінансові показники банку. Зміни у вимогах щодо капіталовкладень, ліквідності та інші регулятивні аспекти можуть мати значний вплив на структуру пасивів та капіталовкладення банку. Тому в рамках проведення аналізу дуже важливо оцінити відповідність банківської установи усім діючим вимогам регуляторів та її готовність до подальших змін в умовах ринкової діяльності, яка має значний ступінь невизначеності.

Загальний підсумок структурного аналізу пасивів АТ КБ «ПриватБанк» свідчить про стабільне зростання зобов'язань та зменшення частки власного капіталу. Це може бути ознакою збільшення фінансового навантаження на банк, однак також вказує на високий рівень довіри з боку клієнтів, що підтримує фінансову стабільність банку.

В таблиці 2.9 наведено структурний аналіз пасивів АТ КБ «ПриватБанк», який був зроблений на основі даних офіційної фінансової звітності банку за період з 2020 по 2022 рік.

Таблиця 2.9

Структурний аналіз пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки, млн. грн.

Стаття	Питома вага			Відхилення, ч. од.		
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2022-2020
кошти банків	0	0	0	0	0	0
кошти клієнтів	81,7	81	88,2	-0,6	8,01	8,09
інші залучені кошти	0	0	0,02	0	0,02	0,02
зобов'язання орендаря з лізингу	0,4	0	0	-0,4	0	-0,4
відстрочені податкові зобов'язання	0,04	0,04	0	0	0	0
інші фінансові зобов'язання	0,7	0,9	0,4	0,1	-0,4	-0,2
забезпечення, у т.ч.:	3,1	0,9	1,0	-2,2	0,1	-2,0
резерви за кредитними зобов'язаннями	1,5	0,0	0,2	-1,5	0,1	-1,3
інше забезпечення	0,0	0,8	0,8	0,8	0,02	0,8
інші нефінансові зобов'язання	1,5	0,4	0,4	-1,1	-0,03	-1,1
загальна сума зобов'язань	86,1	83,4	89,3	-2,7	5,9	3,1
власний капітал						
статутний капітал	53,8	51,3	38,1	-2,5	-13,2	-15,7
емісійний дохід	0	0	0	0	0	0
результат від операцій з акціонером	3,1	3,0	2,2	-0,1	-0,7	-0,9
інші резерви	71,7	1,0	2,8	-72,8	-1,7	-74,6
резервні та інші фонди банку	2,2	2,4	2,1	0,2	-0,3	-0,1
накопичений дефіцит	44,8	39,1	-29	5,6	10,1	15,8
загальна сума власного капіталу	13,8	16,6	10,6	2,7	-5,9	-3,1
загальна сума пасивів	100	100	100	0	0	0

Джерело: складено авторкою на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Динаміку власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки зображено на рис. 2.4.

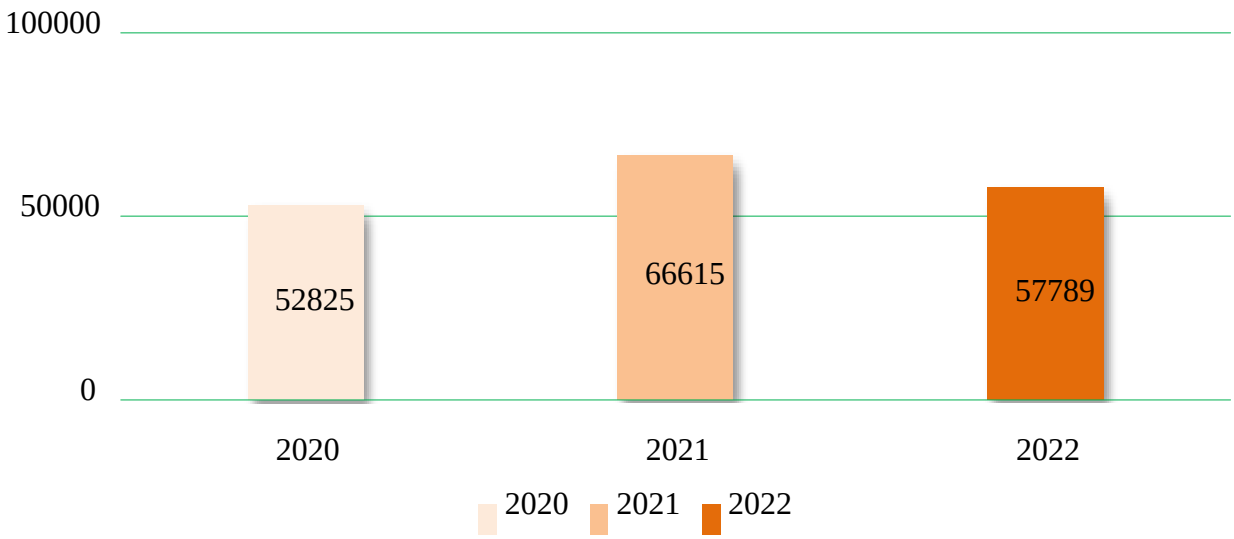

Рис. 2.4. Динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки.

Джерело: побудовано на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Згідно з даними рис. 2.4, власний капітал банку зазнав значних змін протягом аналізованого періоду. У 2020 році власний капітал банку становив суттєву частину загального капіталу, але у наступні роки спостерігалося поступове зниження його частки.

На початку періоду власний капітал був стабільним і становив значну частину загального капіталу банку. Високий рівень власного капіталу вказував на стабільність та фінансову надійність банку.

У 2021 році власний капітал банку знизився. Частка власного капіталу у структурі пасивів скоротилася на 2,5 відсоткових пункти, знизившись з 53,8% до 51,3%. Це зниження відображало зростання зобов'язань банку та відповідне збільшення навантаження на його фінансові ресурси.

У 2022 році власний капітал банку зазнав значного зменшення. Частка власного капіталу в структурі пасивів знизилася до 38,1%, що можна пояснити різким зростанням зобов'язань. Незважаючи на це, банк зберігав достатній рівень власного капіталу для забезпечення своєї діяльності та покриття можливих ризиків.

Динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 років відображає загальну тенденцію зростання зобов'язань та відповідного зменшення частки власного капіталу. Це може бути ознакою збільшення фінансового навантаження на банківську установу, але водночас вказує на високу довіру з боку клієнтів, що підтримує фінансову стабільність банку. Зростання зобов’язань, особливо коштів клієнтів, свідчить про ефективність банку у залученні та утриманні клієнтських ресурсів навіть в умовах економічної невизначеності.

Важливо також враховувати регуляторні вимоги та їх вплив на структуру капіталу банку. Своєчасна адаптація до змін у регуляторному середовищі є критично важливою для підтримання фінансової стабільності та забезпечення стійкого розвитку банку у довгостроковій перспективі.

2.3. Особливості формування доходів АТ КБ «ПриватБанк»

Найважливішим фактором, що визначає загальний прибуток банку, є обсяг його доходів, отриманих в процесі діяльності. Саме доходи забезпечують основу для розвитку та розширення банківської установи.

Основна частина доходів банку спрямовується на покриття витрат, пов'язаних з його функціонуванням. До таких витрат належать операційні витрати, виплати по зобов'язаннях, зарплата працівникам, витрати на обслуговування технологічної інфраструктури та інші поточні витрати, що забезпечують безперебійну роботу банку.

Після покриття всіх необхідних витрат, залишкова частина доходів становить чистий прибуток банку. Цей чистий прибуток є ключовим показником фінансового здоров'я та ефективності банківської установи, оскільки він відображає її здатність не лише забезпечувати власні операційні потреби, але й генерувати додаткову вартість для акціонерів та інвесторів.

Для забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності,

банківської установи важливо ефективно управляти як доходами, так і витратами. Раціональний розподіл ресурсів та оптимізація витрат можуть суттєво підвищити рентабельність банківської установи, що в свою чергу сприяє зростанню її фінансової стійкості та можливості для подальшого розширення діяльності.

Таким чином, доходи банку є критичним фактором, що визначає його здатність покривати витрати та формувати чистий прибуток, який забезпечує фінансову стабільність та можливості для подальшого розвитку банківської установи.

Основною метою діяльності АТ КБ «ПриватБанк», як і будь-якої іншої комерційної установи, є забезпечення прибутковості. Для досягнення цієї мети важливо ретельно аналізувати обсяги та тенденції у доходах та витратах банку. Цей аналіз дозволяє оцінити фінансовий результат у формі прибутку або збитку, що є ключовим показником ефективності його діяльності.

Проведення аналізу фінансових показників є необхідною складовою стратегічного управління банківською установою. Відображення фінансових результатів у вигляді прибутку або збитку допомагає зрозуміти, наскільки ефективно використовуються наявні ресурси банку та які перспективи його розвитку.

Такий аналіз дає можливість оцінити рівень прибутковості банку в порівнянні з іншими учасниками ринку та зробити висновки про конкурентоспроможність його продуктів і послуг. Крім того, він є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності банку та вдосконалення стратегії його розвитку.

Отже, аналіз фінансового результату банку у формі прибутку чи збитку є ключовим етапом стратегічного управління, спрямованим на досягнення його основної мети - забезпечення прибутковості.

Динаміка доходів, витрат та фінансового результату АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2022 років, тис. грн. представлена на рис. 2.5.

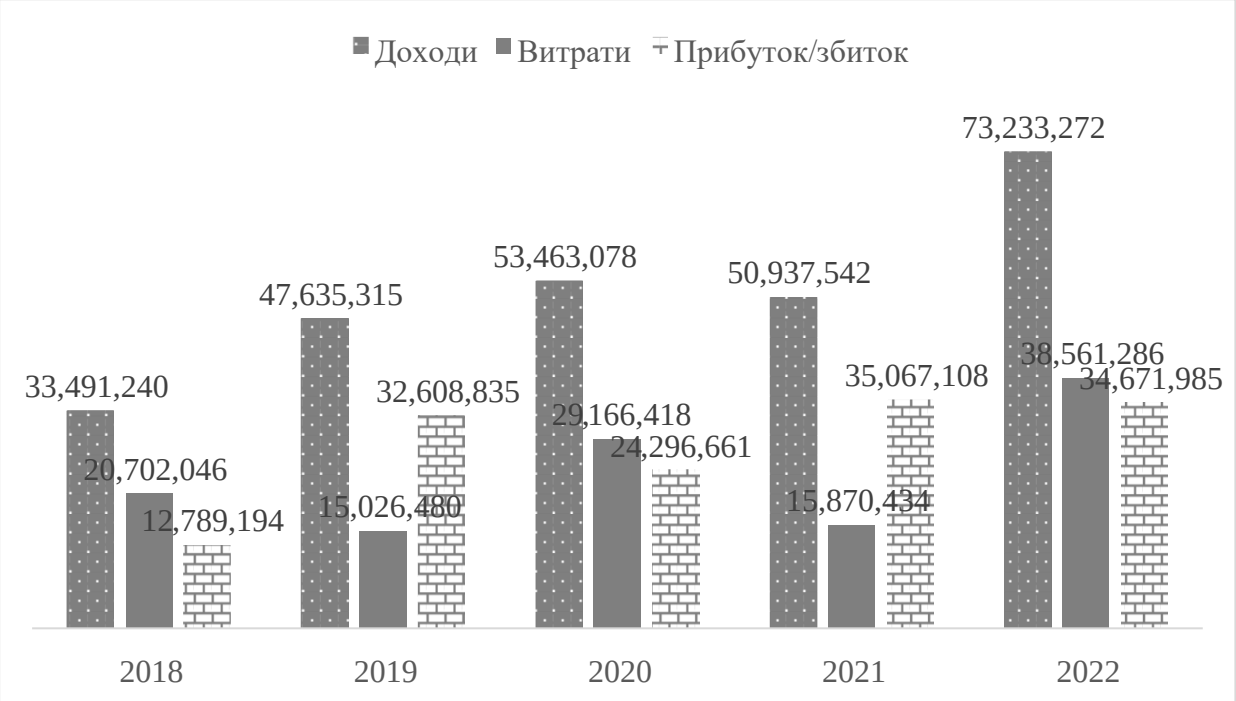

Рис.2.5. Динаміка доходів, витрат та фінансового результату АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2022 років, тис. грн.

Аналізуючи динаміку доходів і витрат АТ КБ «ПриватБанк» за період з 2018 по 2022 рік, можна відзначити декілька основних тенденцій.

По-перше, спостерігається значне зростання доходів. Загальні доходи банку збільшувалися з часом, починаючи з рівня 33 491 240 тис. грн у 2018 році і досягаючи 73 233 272 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про успішну діяльність банку в залученні нових клієнтів, розширенні спектру наданих послуг та підвищенні ефективності операційної діяльності.

По-друге, витрати банківської установи також демонструють тенденцію до збільшення. Зокрема, витрати зросли з 20 702 046 тис. грн у 2018 році до 38 561 286 тис. грн у 2022 році. Це зростання може бути пов’язане з розширенням масштабів діяльності, збільшенням інвестицій у розвиток інфраструктури та технологій, а також зростанням операційних витрат.

По-третє, незважаючи на зростання витрат, загальний фінансовий результат демонструє позитивну динаміку. Банк показував прибуток протягом усього аналізованого періоду, і його рівень зріс до 34 671 985 тис. грн у 2022

році. Це свідчить про здатність банку ефективно управляти своїми ресурсами, забезпечуючи зростання доходів більш високими темпами, ніж витрат.

Загальною тенденцією аналізованого періоду є позитивна динаміка фінансових результатів, що вказує на посилення фінансової стійкості та ефективності АТ КБ «ПриватБанк». Зростання доходів та прибутку, незважаючи на збільшення витрат, може бути індикатором ефективного управління та стратегічного розвитку банку. Це свідчить про те, що банк успішно адаптується до змін у ринковому середовищі, використовує нові можливості для зростання та впроваджує ефективні управлінські рішення.

Для більш детального розуміння фінансового стану та ефективності управління прибутком АТ КБ «ПриватБанк» розглянемо показники формування та використання прибутку, подані в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Показники формування і використання прибутку банку

Показник	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	Абсолютне, тис грн	Відносне, %
Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	1,62	3,17	1,83	3,21	1,90	0,28	17,39
Коефіцієнт дохідності авансових вкладень	8,83	7,35	7,00	6,92	11,07	2,24	25,35
Коефіцієнт рентабельності сукупних вкладень	4,079	3,930	3,825	3,607	5,160	1,08	26,51
Коефіцієнт валового прибутку	194,02	4,30	2,08	-10,34	3,65	-190,37	-98,12
Коефіцієнт операційного прибутку	508,74	5,18	3,69	-17,29	6,35	-502,39	-98,75
Коефіцієнт чистого прибутку	194,16	4,30	2,08	-10,34	3,18	-190,98	-98,36
Коефіцієнт окупності власного капіталу	1,06	0,87	1,01	0,76	1,27	0,20	19,05

Аналіз даних свідчить про позитивні тенденції у фінансовій діяльності банку. По-перше, спостерігається зростання коефіцієнта рентабельності поточних витрат. Це означає, що банк здатний генерувати достатній рівень прибутку для покриття своїх витрат, що є ознакою ефективного управління витратами та прибутком.

По-друге, підвищення дохідності авансових вкладень на 25,35% вказує на здатність банку ефективно інвестувати прибуток у власні ресурси. Це свідчить про те, що банк знаходить вигідні можливості для інвестування, які приносять високий дохід.

У той же час, зменшення валового прибутку вказує на можливу неефективність використання матеріальних та людських ресурсів банку. Це може бути сигналом про необхідність перегляду операційної діяльності та

пошуку шляхів підвищення ефективності використання наявних ресурсів.

Незважаючи на це, позитивною є тенденція підвищення коефіцієнта окупності власного капіталу на 19,05%. Це вказує на успішність інвестицій власних коштів у діяльність банку, що свідчить про ефективне використання власного капіталу для генерування прибутку.

Таким чином, проведений аналіз показує, що АТ КБ «ПриватБанк» демонструє позитивні тенденції у своїй фінансовій діяльності. Зростання рентабельності витрат та дохідності авансових вкладень, а також підвищення окупності власного капіталу свідчать про ефективне управління прибутком. Однак, зменшення валового прибутку вказує на необхідність подальшої оптимізації використання ресурсів для забезпечення стабільного зростання прибутковості банку.

Такий аналіз фінансових результатів є важливим етапом у вивченні фінансового стану банку, оскільки він дозволяє виявити тенденції та визначити стратегії розвитку. Далі розглянемо динаміку фінансових результатів банку за аналізований період.

Аналіз звіту про фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки наведено у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка фінансових результатів Приватбанку, млн. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2022-2020	
процентні доходи, у т. ч.:	33563	35854	43686	2291	7832	10123	30,16%
процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	30956	30870	38905	-86	8035	7949	25,68%
інші процентні доходи	0	4984	4781	4984	-203	4781	100,00%
процентні витрати	11961	6537	3768	-5424	-2769	-8193	-68,50%
чистий процентний дохід	21602	29317	39918	7715	10601	18316	84,79%
прибуток (збиток) від зменшення корисності	1771	856	15396	-915	14540	13625	769,34%
чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	19831	24522	28461	4691	3939	8630	43,52%
комісійні доходи	27649	35057	32945	7408	-2112	5296	19,15%
комісійні витрати	8888	11840	12505	2952	665	3617	40,70%
виплати на витрати працівникам	9563	8904	10096	-659	1192	533	5,57%
амортизаційні витрати	1756	2183	1970	427	-213	214	12,19%
інші адміністративні та операційні витрати	18006	2348	10473	-15658	8125	-7533	-41,84%
інші доходи	1090	1286	2815	196	1529	1725	158,26%
інші прибутки (збитки) від модифікації фінансових активів	0	111	458	111	347	458	100,00%
доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів	0	164	1	164	-163	1	100,00%
пибуток, що виникає від припинення визнання фінансових активів	0	77	4	77	-73	4	100,00%
прибуток до оподаткування	24296	35067	34672	10771	-395	10376	42,71%
витрати з податку на прибуток	6	17	4474	11	4457	4468	74,67%
чистий прибуток	24302	35050	30198	10748	-4852	5896	24,26%

Джерело: складено авторкою на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Незважаючи на збільшення кредитних ризиків та макроекономічні труднощі, пов'язані з воєнним станом, ПриватБанку вдалося досягти високих результатів за звітний період. Чистий прибуток ПриватБанку за 12 місяців 2022 року склав 30,2 млрд грн, що на 4,85 млрд грн або 13,8% менше, ніж у 2021

році. Це підтверджує, що чистий прибуток ПриватБанку залишається найвищим у банківському секторі України, враховуючи, що загальний прибуток банківського сектору в 2022 році становив 24,7 млрд грн (рис. 2.6).

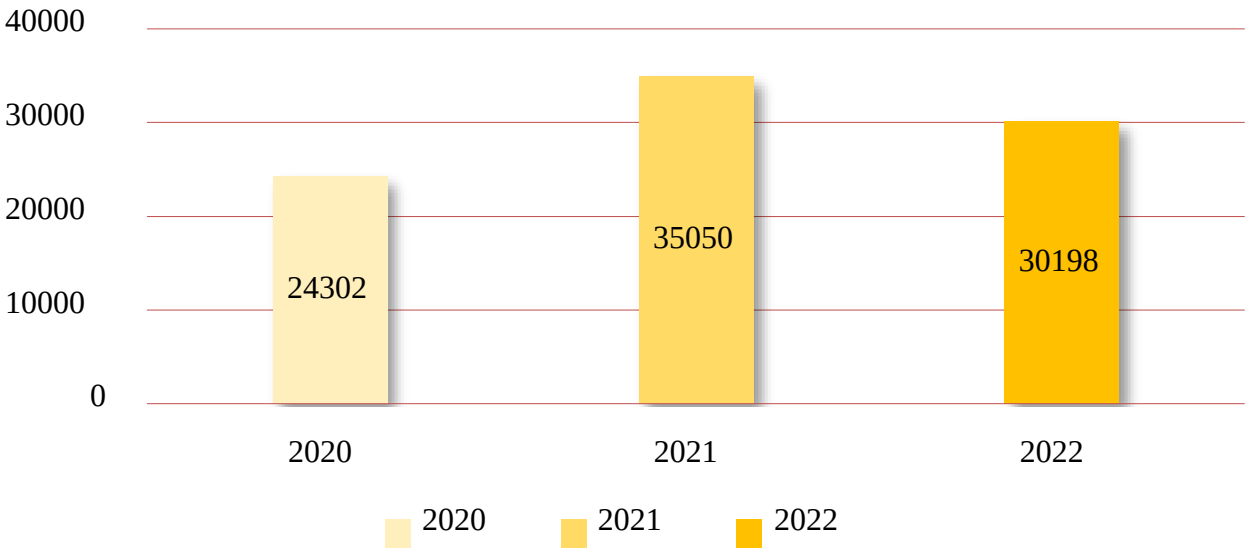

Рис. 2.6. Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано на основі даних фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Аналіз результатів демонструє значне зростання чистого доходу протягом досліджуваного періоду. Це вказує на розширення масштабів та збільшення діяльності банку, що сприяло його зміцненню на ринку. Проте, важливо детально дослідити причини цього зростання: чи відбулося воно завдяки збільшенню обсягів наданих послуг або ж через підвищення цін під впливом інфляційних процесів. Вплив останнього фактору може мати негативні наслідки.

Фінансовий результат від операційної діяльності значно зріс на 231,16%. Це стало можливим завдяки збільшенню обсягів продажів, покращенню маржі та ефективному управлінню витратами. Збільшення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування на 171,1% може бути наслідком більшого прибутку до оподаткування або оптимізації податкових витрат.

Вражаюча динаміка збільшення фінансового результату від звичайної

діяльності на 10942,3% свідчить про значне зростання обсягів продажів та підвищення ефективності управління витратами. Це вказує на позитивну тенденцію у розвитку та прибутковості банку..

Державний ПриватБанк продемонстрував вражаючі фінансові результати у 2023 році. Його чистий прибуток досяг 37,77 млрд грн, що на 25% більше порівняно з показником 2022 року. Прибуток до оподаткування зріс у 2,1 рази, до 72,77 млрд грн, що свідчить про істотну фінансову стабільність банку.

Активи банку також значно збільшилися, досягнувши 685,1 млрд грн, що на 26,6% більше, ніж у попередньому році. Це підтверджує його лідерську позицію на ринку за цим показником.

У 2023 році чистий процентний дохід банку зріс на 49,4%, до 59,6 млрд грн, з яких 3 млрд грн було забезпечено за рахунок підтримки Національного банку України протягом року. Крім того, чистий комісійний прибуток збільшився на 20% і становив 24,4 млрд грн. Усе це свідчить про успішну фінансову діяльність та стратегічний розвиток Державного ПриватБанку у 2023 році.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ БАНКУ

3.1. Проблеми управління доходами банків в Україні в умовах війни

Повномасштабне російське вторгнення, що розпочалася 24 лютого 2022 року, суттєво вплинула на всі сфери життя, не оминувши й банківську систему. Управління доходами банків в умовах воєнного стану стало складним завданням, що потребує нових підходів та рішень.

Однією зі складних проблем, які виникли внаслідок цього, стала нестабільність у функціонуванні багатьох банків. У 2022 році, через безперервне зростання напруженості в країні, було зафіксовано поштовхи до припинення діяльності 30% банківської системи України. Цей рівень кризи відобразився на стабільності і надійності банків, що став викликом для фінансової стійкості сектору в цілому.

Проте, навіть в умовах війни, були такі банки, як ПриватБанк, які продемонстрували надзвичайну роботу та витримку, підтверджуючи свою фінансову стабільність. Цей банк заявив про вражаючі фінансові результати у 2023 році, де чистий прибуток зріс на 25% порівняно з попереднім роком, досягаючи 37,77 млрд гривень. Це свідчить про те, що деякі банки вміють адаптуватися до важких умов і навіть забезпечувати ростом у такий нестабільний період [15].

Незважаючи на це, виживання та успішність банків у таких умовах залежить не лише від їхньої здатності пристосовуватися до нових умов, але й від ефективності їхньої стратегії управління доходами та ризиками. Успішні банки активно шукають способи оптимізації витрат, збільшення доходів та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, щоб забезпечити свою стійкість в умовах непевності та нестабільності, спричинених воєнним конфліктом.

Управління доходами банків в умовах війни в Україні є однією з найбільш важливих та складних задач, оскільки воєнний конфлікт суттєво впливає на фінансову ситуацію та економічну стабільність країни. Це вимагає від банківських установ вдосконалення стратегій та методів управління доходами для забезпечення їхньої фінансової стійкості та ефективності.

Однією з ключових проблем управління доходами в умовах війни є зменшення доходів від кредитного портфеля. Воєнний конфлікт може призвести до збільшення кількості неплатоспроможних клієнтів та зниження платоспроможності позичальників, що призведе до зростання кредитних втрат. У цьому контексті банки повинні активно вдосконалювати методи оцінки кредитного ризику, виявлення проблемних кредитів та управління витратами на стягнення боргів для збереження своїх доходів.

Ще однією проблемою є зменшення прибутковості внаслідок зростання витрат на резервування та забезпечення фінансової стійкості. Умови війни можуть призвести до збільшення несприятливих подій та ризиків, що вимагає більш високого рівня резервування та забезпечення капіталу. Банки мають зосередитися на оптимізації витрат, виявленні ефективних стратегій управління капіталом та резервами для забезпечення стійкості доходів [30].

Для збільшення прибутковості банків умови війни можуть також вимагати перегляду стратегій управління портфелем активів та пасивів, а також розвитку нових продуктів та послуг, які відповідають наявним умовам. Важливо також вдосконалювати маркетингові стратегії та збільшувати прозорість та доступність фінансових послуг для збільшення доходів.

Усі ці заходи вимагають від банківських установ великих зусиль та ефективного управління ресурсами для забезпечення стійкості та успішності в умовах війни.

Банки часто стикаються з недоотриманням доходів у зв'язку з падінням економіки та зменшенням попиту на їхні послуги. Перебої у роботі, такі як закриття відділень через військові дії або національні обмеження, також можуть суттєво позначитися на прибутковості банків.

Падіння економіки призводить до зменшення обсягів кредитування та зростання кредитних ризиків, що ускладнює процес генерації доходів для банків. Крім того, зниження споживчого попиту може призвести до зменшення кількості клієнтів, які використовують банківські послуги, що впливає на комісійні доходи та інші джерела прибутку.

Закриття відділень також може призвести до втрати клієнтів та обмеження можливостей для банків залучення нових клієнтів або надання послуг. Це може вплинути на загальну прибутковість банку та його репутацію.

Отже, для управління доходами в умовах падіння економіки та перебоїв у роботі, банки повинні удосконалювати свої стратегії ризик-менеджменту, розглядати можливості диверсифікації доходів та здійснювати ефективне управління витратами. Також важливо активно впроваджувати цифрові технології та розвивати онлайн-банкінг, щоб забезпечити доступ клієнтів до послуг у будь-яких умовах.

3.2. Перспективні напрямки зростання прибутку та рентабельності банку

У сучасних умовах банківські установи змушені враховувати не лише внутрішні, а й зовнішні чинники, які можуть значно впливати на їхню фінансову стабільність. Війна, яка зараз триває, створює надзвичайно складні умови для функціонування банківського сектора. Стабільність банківської системи є основою економічного розвитку країни, але в умовах конфлікту ця стабільність стає дуже вразливою.

Вплив війни на банківський сектор виявляється у збільшенні кредитних ризиків, зменшенні платоспроможності клієнтів, перебоях у роботі, а також закритті відділень через безпекові обмеження. Необхідність у збереженні ліквідності та забезпеченні достатньої кількості резервів зростає, що може призвести до значного збільшення витрат банку та зниження його

прибутковості.

Зважаючи на таку складність ситуації, банки повинні активно реагувати на зміни в економічному середовищі та впроваджувати ефективні стратегії управління доходами. Це може включати перегляд умов кредитування, впровадження нових фінансових інструментів для зменшення ризиків та підвищення ефективності управління ліквідністю, а також активну роботу з резервуванням активів для запобігання можливим втратам.

Водночас, важливою стає і активна підтримка банками своїх клієнтів, надання фінансової підтримки та розробка індивідуальних підходів для мінімізації впливу війни на їхню діяльність. Тільки в такий спосіб банки зможуть зберегти свою конкурентоспроможність та фінансову стійкість в умовах нестабільності [37].

Комісійні доходи, після відсоткових, є другим за важливістю джерелом отримання прибутку для комерційних банків на ринку банківських послуг і представляють актуальний та перспективний напрямок їхньої фінансово-господарської діяльності. Різноманітність послуг за рівнем комісійного доходу класифікується наступним чином:

– Банківські операції з пластиковими (платіжними) картками;
– Надання позичок (позикові операції банків);
– Розрахунково-касове обслуговування юридичних і фізичних осіб;
– Операції з іноземною валютою та грошовими документами, вираженими в іноземній валюті;
– Консультаційне та інформаційне обслуговування клієнтів;
– Інші послуги банку.

Банківські операції з пластиковими картками займають провідне місце у комісійних доходах українських банків, тому для банків створення пластикових карток – це необхідний елемент, оскільки їх поширення та використання надають очевидні переваги та зручності, що перевершують можливості конкуруючих банків.

Одним з потенційно перспективних напрямків отримання комісійних доходів та збільшення прибутку є проведення операцій з банківськими пластиковими картками. Серед цих операцій особливе місце займає еквайринг – послуга, яка дозволяє торговцям приймати банківські картки як засіб оплати за товари та послуги, які вони продають.

Для банку та торговельної фірми еквайринг має численні переваги. Ось деякі з них:

– Збільшення фінансових оборотів завдяки приваблению нових клієнтів – власників банківських карток.

– Можливість приймати картки різних міжнародних платіжних систем, що надає покупцям широкий вибір варіантів розрахунку.

– Усунення проблем з конвертацією грошей.

– Захист від підроблених грошей (фальшивих банкнот та монет).

– Можливість безготівкової оплати товарів та послуг дистанційно, банківською картою через Інтернет (при використанні інтернет-еквайрингу).

Банк отримує комісійну винагороду – певний відсоток від суми покупки у торгового продавця за банківською карткою. Розмір комісії визначається індивідуально для кожної торгової фірми залежно від кількох факторів, таких як історія та специфіка сфери діяльності організації, середньомісячний торговий оборот, обсяг займаної торгової площі, кількість пунктів продажу та тип інфраструктури зв'язку [44].

На практиці ставка комісії банків може варіюватися від 1,5 до 4% від суми трансакції, що виконується. Важливою умовою є те, що від отриманої комісійної винагороди банк сплачує відсоток відповідної платіжної системи, що становить у середньому близько 1,1%. Відповідно до вітчизняного та зарубіжного досвіду, настійно рекомендується активніше розвивати такий зручний і сучасний спосіб управління фінансовими потоками, як дистанційне банківське обслуговування: інтернет-банкінг, мобільний банк. Також, з метою збільшення обсягу послуг та, відповідно, комісійних доходів, важливо

розширювати обслуговування через банкомати та платіжні термінали, особливо в сільській місцевості.

Не менш важливим резервом для збільшення прибутку та рентабельності є розвиток нової для вітчизняних банків послуги – банківської гарантії. Останнім часом банківська гарантія стає все більш поширеною у зв'язку з використанням її як забезпечення виконання контрактів.

В той же час значна частина прибутку банку буде продовжувати залежати від відсоткових доходів, отримуваних від позичкових операцій. Тому менеджерам банку в майбутньому доведеться проявляти ще більшу винахідливість у розробці нових методів кредитування та залученні найбільшої кількості клієнтів.

Банку також необхідно постійно вдосконалювати якість послуг та розвивати систему клієнтського обслуговування. Одним із способів досягнення цієї мети є використання методики експрес-аналізу фінансових результатів та рентабельності діяльності банку. Навіть при обмеженій кількості вхідних і вихідних даних, ця методика дозволяє проводити об'єктивну діагностику та робити висновки про рівень ефективності використання ресурсів, вплив активних операцій на формування прибутку, доходність власних джерел фінансування та активів банку. Короткостроковий прогноз дозволяє здійснювати прогнозування можливих перспектив зміни прибутковості банку та приймати відповідні управлінські рішення.

ВИСНОВКИ

Основною метою функціонування комерційного банку є одержання максимального прибутку в умовах тривалого функціонування і стабільного становища. У комерційному банку доходи за формою отримання розділяють на три групи: процентні, комісійні та інші види доходів.

Управління доходами – це важлива складова частина банківського управління, метою якої є максимізація прибутку за прийнятного рівня ризиків та забезпечення ліквідності балансу.

Ефективне управління доходами вимагає комплексної взаємодії між різними підрозділами банку. Особливу роль у цьому процесі відіграють аналітичні служби, які взаємодіють з керівництвом банку для вирішення стратегічних та оперативних управлінських завдань. Економічний аналіз допомагає ідентифікувати основні джерела доходів і витрат, оцінити рівень прибутковості різних видів банківських операцій, а також забезпечити ефективне планування і регулювання фінансових показників.

Зокрема, управління доходами включає аналіз процентних доходів, які зазвичай становлять найбільшу частку доходів банку. Процентні доходи отримуються від кредитних операцій та інвестицій у цінні папери. Важливою складовою є також комісійні доходи, які отримуються від надання різноманітних банківських послуг, таких як обслуговування платіжних карток, розрахунково-касові операції, валютні операції та консультаційні послуги. Інші доходи можуть включати доходи від операцій з цінними паперами, оренди банківських приміщень, а також доходи від інших непроцентних джерел.

Для досягнення максимального прибутку банк повинен ефективно управляти своїми активами та пасивами, контролювати рівень ризиків і підтримувати достатній рівень ліквідності. Це включає постійний моніторинг ринкових умов, аналіз фінансових показників та прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які спрямовані на підвищення ефективності банківської

діяльності.

В умовах сучасної економіки, де конкуренція на ринку банківських послуг постійно зростає, ефективне управління прибутком стає ще більш важливим. Це вимагає від банків гнучкості, інноваційності та здатності швидко адаптуватися до змін у ринкових умовах. Тільки за таких умов банк зможе забезпечити стабільне зростання прибутковості і зміцнити свої позиції на ринку фінансових послуг.

Основу ресурсної бази банку складають кошти фізичних осіб у національній валюті, значна частка яких представлена поточними рахунками. Стратегічною метою банку є нарощування якісного кредитного портфеля, який включає роздрібні кредити та кредити для малого і середнього бізнесу (МСБ).

Банк володіє потужною транзакційною платформою Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів усіх сегментів, забезпечуючи високий рівень комісійних доходів. Окрім онлайн-сервісів, банк має велику кількість відділень, терміналів самообслуговування та банкоматів, що дозволяють здійснювати обслуговування в будь-якому регіоні країни, за винятком тимчасово окупованих територій.

АТ КБ «ПриватБанк» займає четверту частину всієї загальної банківської системи України. Він є системно важливим і найбільшим ощадним банком, обслуговуючи третину вкладів населення.

Аналіз динаміки фінансових результатів свідчить про те, що головним джерелом прибутку для банку є процентний дохід. За період з 2018 по 2022 рік він збільшився на 9497 млн грн. Це свідчить про те, що вкладення в активи є результативними, а приріст прибутку отримано завдяки ефективному управлінню активами і пасивами.

Крім того, значно зросли доходи від торгівельної діяльності, що вказує на посилення торгівельних операцій банку на ринку цінних паперів і валютному ринку. Це може бути індикатором розвиненої стратегії управління ризиками та здатності банку адаптуватися до змін у фінансовому середовищі.

ПриватБанк продемонстрував вражаючі фінансові результати у 2023 році,

що підтверджує його лідерську позицію в банківському секторі України. Чистий прибуток банку досяг 37,77 млрд грн, що на 25% більше, ніж у 2022 році. Прибуток до оподаткування зріс у 2,1 рази і становив 72,77 млрд грн, що свідчить про значну фінансову стабільність банку.

Активи ПриватБанку також показали значне зростання, досягнувши 685,1 млрд грн, що на 26,6% більше порівняно з попереднім роком. Це підтверджує його лідерство на ринку за цим показником.

У 2023 році чистий процентний дохід банку збільшився на 49,4%, досягнувши 59,6 млрд грн, з яких 3 млрд грн було забезпечено за рахунок підтримки Національного банку України. Це свідчить про ефективне управління активами і пасивами банку, а також про значний внесок державної підтримки у фінансову стійкість установи.

Крім того, чистий комісійний прибуток зріс на 20% і склав 24,4 млрд грн. Це є свідченням успішної фінансової діяльності та стратегічного розвитку банку. ПриватБанк продовжує розширювати спектр своїх послуг та вдосконалювати їх якість, що сприяє залученню нових клієнтів і збільшенню прибутковості.

Загалом, успіхи ПриватБанку у 2023 році демонструють його здатність адаптуватися до складних умов і ефективно управляти фінансовими ресурсами, забезпечуючи стабільний ріст і розвиток.

Наведена концепція вдосконалення механізму управління прибутком комерційного банку може застосовуватись з метою виявлення резервів росту доходів, зниження витрат, та підвищення рентабельності як конкретного банку, так і всієї банківської системи нашої країни.

Виходячи з проведених аналізів і використаних методів, можна впевнено стверджувати, що АТ КБ «ПриватБанк» позиціонує себе як надійний банк, який ефективно та злагоджено здійснює свою діяльність на фінансовому ринку України. Завдяки впровадженню вдосконалених механізмів управління прибутком, банк демонструє стабільне зростання фінансових показників та підтверджує свою лідерську позицію в галузі.

ПриватБанк постійно працює над покращенням якості послуг та розширенням системи клієнтського обслуговування. З метою забезпечення швидкої діагностики фінансових результатів, користувачі фінансової інформації можуть застосовувати методику експрес-аналізу фінансових результатів та рентабельності діяльності банку. Незважаючи на обмеженість вхідних і вихідних даних, цей підхід дозволяє робити об'єктивні висновки про ефективність використання ресурсів, рівень впливу різних активних операцій на формування прибутку, а також про дохідність власних джерел фінансування та активів банку.

Короткостроковий прогноз, який базується на результатах такого аналізу, надає користувачам інформацію про можливі зміни в прибутковості банку в найближчій перспективі, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення. Таким чином, концепція вдосконалення механізму управління прибутком комерційного банку не лише сприяє підвищенню фінансової ефективності, але й зміцнює загальну стабільність та конкурентоспроможність банківської системи країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І.Г., Валенюк Н.В., Суботіна Г.О. Вдосконалення моделі прогнозування прибутку банку з використанням кореляційно-регресійного аналізу. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 2. С. 79-86
2. Аврамчук Л., Веремійчук К. Роль прибутку як внутрішнього джерела розвитку банків в умовах ринкової економіки. *Грааль науки*. 2022. № 22. С. 46-51. URL: https://doi.org/10.36074/grail-of-science.
3. База даних Scopus. URL: https://www.scopus.com/
4. Банківська енциклопедія. за ред. доктора екон. наук, проф. А. М. Мороза. К.: Ельтон, 2003. 328 с.
5. Банківські операції: підручник. 2-ге вид., допов. і перероб. Мороз А. М. та ін. К.: КНЕУ, 2012. 476 с.
6. Бондаренко П.В., Бондаренко В.Г. Захаренко О.О. Особливості управління та формування фінансового результату банку. *Підприємництво та інновації.* 2020. Вип. 12. С. 174-179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pidinnov_2020_12_32
7. Бортніков Г. П., Любіч О. О., Гладких Д. М. Державні банки в умовах воєнного стану: ключові проблеми та заходи реагування. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 67-91.
8. Дзюблюк О. В. Економічний розвиток і банківський сектор в умовах глобальної пандемічної кризи. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 25–55.
9. Єгоричева С. Б. Інноваційна стратегія банків: сутність та класифікація. *Банківська справа.* 2019. № 6. С. 63-72.
10. Житар М.О., Ананьєва Ю.В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ. *Економічний вісник університету* 2019. № 40. С. 134–140.
11. Зайцева Л. О. Банківська система України: стан, проблеми розвитку. *Бізнес Інформ: економіка, фінанси, грошовий обіг і кредит*. 2020. №1.

С. 280-285.

12. Затворницький К. С. Критерії оцінки якості кредитного портфеля банку. *Фінансовий простір.* 2018. №4 (32). С. 99-106.

13. Зянько В., Коваль Н., Єпіфанова І. Банківський менеджмент : навч. посіб. 2-ге вид. Вінниця: ВНТУ, 2018. 126 с.

14. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затв. постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373. URL: http://zakon.rada.gov.ua

15. Консолідована проміжна фінансова звітність за дев'ять місяців, що закінчились 30.09.2023. Приватбанк – офіційний сайт. URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_ConsUkr_30.09.2023.pdf

16. Костюк В. А., Дятленко В. Є. Управління доходами та витратами банку, Гроші, фінанси і кредит. 2020. № 12. С.150-154.

17. Кривич Я. М. Інноваційний потенціал банку як фактор вибору стратегії подальшого розвитку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики.* Збірник наукових праць. 2011. Випуск 1 (10). С. 86-90.

18. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу. URL: https://pidru4niki.com/1584072015160/ekonomika/teoriya_ekonomichnogo_analizu

19. Макаренко Ю. П., Мороховець К. С. Стратегія підвищення прибутковості комерційного банку. Економіка та держава. № 11. 2017. С. 60-64.

20. Матлага Л. О. Іноземний капітал та його вплив на розвиток банківської системи України. *Наука й економіка.* Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. 2013. Випуск 1(29). С. 43-49

21. Механізм управління прибутковістю банку. URL: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1226

22. Миськів Г. В. Розвиток банківської системи України в сучасних умовах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Вип.19.8. С. 203-204.

23. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: https://minfin.com.ua/

24. Національний банк України. Офіційний сайт. URL:

https://bank.gov.ua/ Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» : веб-сайт. URL: https://privatbank.ua/

25. Особливості управління та формування фінансового результату банку. URL: http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/328

26. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

27. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «РЮРІК». URL: http://rurik.com.ua.

28. Павленко Р. В. Факторний аналіз прибутковості діяльності банку як детальна оцінка її результативності. *Проблеми науки*. 2021. № 8. С. 33-42

29. Пересадько Г. О., Ніколаєва К. О. Інноваційні стратегії банку. *Маркетинг і менеджмент інновацій.* 2012. № 1. С. 169-173. URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua

30. Показники банківської діяльності. Асоціація українських банків. URL: http://aub.org.ua/index.php?option=com_arhive_docs=136&menu=104&Itemid=112.

31. Постанова правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків». – Офіційний сайт Верховної Ради України. 2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-00#Text;

32. Пригара І. О., Кириллова В. Р. Аналіз фінансової стійкості комерційних банків.URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/84987/1/Kirillo va_bac_rob.pdf

33. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14.

34. Про затвердження Правил здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 р.: наказ Прав. НБУ від 16 серп. 2023. № 100. 2023.

35. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text

36. Про схвалення методичних рекомендацій щодо організації корпоративного управління в банках України: Рішення Правління Національного банку України від 03.12.2018 р. № 814-рш. *Верховна рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-18#Text

37. Рац О. М., Алфімова А. С. Сучасні напрями розвитку фінансових технологій у банківському секторі України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 4(2). С. 9-13.

38. Рейтинг надійних банків України 2023. Форіншурер : веб-сайт. URL: https://forinsurer.com/rating-banks

39. Рибалко А. С. Сучасні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності банківської установи. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/ journal/20_ukr/85.pdf

40. Сало І., Криклій О. Фінансовий менеджмент банку : навч. посіб. Суми : Унів. кн., 2007. 314 с.

41. Сисоєнко І., Карлюка Д. Аналіз основних фінансових показників діяльності банків України. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 23. С. 132–137. URL: https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.22

42. Сисоєнко І.А., Карлюка Д.О. Оцінка фінансових результатів банківської діяльності. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 41. С. 297-301. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_41_50

43. Скоробагач І. О. Аналіз доходів та витрат малих і середніх банків України. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=852

44. Управління прибутком банку. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/57723/5/Kryklii_Upravlinnia_prybutkom_banku.pdf

45. Халатур С.М., Грабчук О.М., Карамушка О.М., Бондар Т.О. Розвиток оподаткування фінансових результатів комерційних банків України.

Агросвіт. 2023. № 3-4. С. 18-23. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.3-4.18

46. Ческідова І. О, Бурковська А. В. Економічні нормативи як інструмент банківського регулювання та нагляду. *Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації.* матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 13 травня 2022. С. 52-56.

47. Шуліка Б. В., Чуб П. М. Вплив COVID-19 на банківський сектор економіки України. *Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в цифровій економіці:* матеріали міжнар. наук.-практ. інтерн. конф., м. Київ, 23 березня 2020. С. 289-292

48. Якимова А. М., Непийвода І. В. Проблеми підвищення прибутковості комерційного банку. URL: http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/483/1/ YakymovaNepyyvoda_26.pdf.

Додатки